

**SINIF ÖĞRETMENLERİNİN VE BRANŞ
ÖĞRETMENLERİNİN KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNE
İLİŞKİN YETERLİLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ
(UŞAK İLİ ÖRNEĞİ)
İbrahim BATTAL
Yüksek Lisans Tezi
Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mehmet AKSÜT
Afyonkarahisar
2007**

**SINIF ÖĞRETMENLERİNİN VE BRANŞ ÖĞRETMENLERİNİN
KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNE İLİŞKİN YETERLİLİKLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ
(UŞAK İLİ ÖRNEĞİ)**

İbrahim BATTAL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mehmet AKSÜT

**Afyonkarahisar
Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Mayıs 2007**

TEZ JÜRİSİ VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI

İmza

Danışman Üye : Yrd.Doç.Dr.Mehmet AKSÖT

Jüri Üyeleri : Doç.Dr.Özer YILMAZ

: Yrd.Doç.Dr. Mustafa YALÇIN

İlköğretim Anabilim dalı yüksek lisans öğrencisi İbrahim BATTAL'ın "Sınıf Öğretmenlerinin ve Branş Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi (Uşak İli Örneği)" başlıklı tezini değerlendirmek üzere 11.05.2007 günü saat 14:00'de Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Doç.Dr.Mehmet KARAKAŞ
MÜDÜR

ÖNSÖZ

“Sınıf Öğretmenlerinin ve Branş Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi (Uşak İli Örneği)” başlıklı Yüksek Lisans Tezinin hazırlanıp tamamlanmasında içten katkılarından ve yol gösterici değerlendirmelerinden dolayı danışmanım Yrd. Doç Dr. Mehmet AKSÜT 'e, Yrd. Doç. Dr. Mustafa YALÇIN'a, Doç. Dr. Özer YILMAZ' a, Yüksek Lisans eğitimim süresince gelişimime katkıda bulunan Yrd. Doç. Dr. Cemil YÜCEL 'e, Yrd. Doç. Dr. Kemal KARAMAN 'a ve Yrd. Doç. Dr. Lütfullah TÜRKMEN 'e ayrıca çalışmalarım sırasında beni her zaman destekleyen dostlarıma ve aileme teşekkür ederim.

İbrahim BATTAL

UŞAK 2007

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETİ
SINIF ÖĞRETMENLERİNİN VE BRANŞ ÖĞRETMENLERİNİN KAYNAŞTIRMA
EĞİTİMİNE İLİŞKİN YETERLİLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ (UŞAK
İLİ ÖRNEĞİ)

İbrahim BATTAL

Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı

Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Mayıs 2007

Danışman : Yrd. Doç. Dr. Mehmet AKSÜT

Araştırmanın amacı; sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterliliklerinin tespit edilmesi ve karşılaştırılmasıdır. Betimleme modelinin kullanıldığı bu çalışmanın evrenini Uşak İli ilköğretim okullarında görev yapmakta olan sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenleri, örneklemini ise Uşak ilindeki 23 ilköğretim okulunda görev yapmakta olan 285 sınıf öğretmeni ve 104 branş öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin; özel eğitime muhtaç bireyleri tanıyabilme yeterliliğini tespit edebilmek amacıyla 3 anket maddesi, kaynaştırma eğitiminde uygulanan yöntem ve teknikleri bilme ve kullanabilme yeterliliğini tespit edebilmek amacıyla 12 anket maddesi, kaynaştırma eğitimi ilkelerini bilme ve uygulayabilme yeterliliklerinin tespit edilebilmesi için 9 anket maddesi ve ölçme-değerlendirme konusundaki yeterliliklerinin tespit edilebilmesi amacıyla da 4 anket maddesi kullanılmıştır. Verilerin analizi için SPSS for Windows 13.0 paket programı kullanılmıştır.

Araştırma bulgularına göre; sınıf öğretmenlerinin %97,9' unun öğrenme güçlüğü çeken öğrencileri tanıyabileceklerini belirtmişlerdir. Branş öğretmenleri ise %81'i öğrenme güçlüğü çeken öğrencileri tanıyabileceklerini belirtmişlerdir. Branş öğretmenlerinin %94' 2 si dil problemi olan öğrencilere yardım edebileceğini ifade

etmiştir. Sınıf öğretmenlerinin ise %47,4'ü dil problemi olan öğrencilere yardım edebileceğini ifade etmiştir. Branş öğretmenlerinin büyük bir bölümü zihinsel yetersizliği yüksek seviyede olan öğrencilerin kaynaştırma eğitimi almaması gerektiğini ifade etmiştir. Sınıf öğretmenlerinin ise %64,2 si bu tür öğrencilerin kaynaştırma eğitimi alması gerektiğini belirtmiştir.

Araştırma sonucunda; sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine muhtaç öğrencileri tanıma konusunda yeterli oldukları gözlenmektedir. Sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin uygulama, değerlendirme alanlarında da kendilerini yeterli görmektedirler. Ancak bazı ilkeleri bilmedikleri de gözlenmektedir. Bunun sebebi olarak da Kaynaştırma Eğitimi konusunda yeterli bir eğitim almamış olabilecekleri düşünülmektedir. Bu nedenle de sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerine yönelik kaynaştırma eğitimine ilişkin tanılama, ilke, uygulama ve değerlendirme alanlarında yeterince bilgiye sahip olabilmeleri için hizmetiçi eğitim programları düzenlenmesi önerilmektedir. Ayrıca lisans düzeyindeki öğretmen adaylarına da kaynaştırma eğitimi konusunda verilecek teorik bilginin yanı sıra uygulama ortamları da sağlanması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler : Kaynaştırma Eğitimi

ABSTRACT**THE EVALUATION OF THE SUFFICIENCY OF THE CLASS AND BRANCH
TEACHERS ON COMBINATION EDUCATION (SAMPLE OF UŞAK CITY)****Ibrahim BATTAL****Department of Elementary Education****School of Graduate Studies in Social Sciences****Afyonkarahisar Kocatepe University****May 2007****Advisor Assistant Prof. Dr. Mehmet AKSÜT**

The objective of the research is to find out the sufficiency and comparison of the class and branch teachers on the combination education, the process in which the students having some learning problems are educated with the normal students in the same classrooms. The universe of the present study, which the descriptive model has been used in, is composed of class and branch teachers working in the primary schools in the City of Uşak, and the samples are 285 class teachers and 104 branch teachers working in 23 primary schools in the City of Uşak. 3 different questionnaire items have been used in order to determine the recognizing ability of the teachers on the individuals in need of private education, 12 questionnaire items have been used to determine abilities of the teachers on knowing the techniques and methods used in the combination education and also to determine the sufficiency of using them , 9 questionnaire items have been used to determine the sufficiency of the abilities of knowing and application of the teachers, and 4 questionnaire items have been used to determine the sufficiency of the teachers in

evaluation. For the analysis of the data, SPSS for Windows 13.0 ready programme has been used.

According to the findings of the present study, the 97, 9 percent of the class teachers have stated that they can recognize the students having the problem of learning difficulties. The rate is 81 percent among the branch teachers. The 94,2 percent of the teachers have stated that they can help the students having speaking problems. However, the 47, 4 percent of the class teachers have stated that they can help the students with the speaking problems. A great amount of the branch teachers have stated that the students with the high level of mental deficiency should not join the fusion education. The 64,2 percent of the class teachers have stated these students should take place in the fusion education.

As the results of the study states, both class teachers and branch teachers are capable of recognizing the students in need of fusion education. Both class teachers and branch teachers have regarded themselves capable of the areas of application and evaluation. However, it has been observed that they do not know some principles. As the reason of this, it is thought that they do not have enough education on the Fusion Teaching. Therefore, the organization of in-service training courses directed to both teachers are recommended, to equip them with enough knowledge in the fields of recognizing, principles, application and evaluation related to the fusion education. It is also recommended that, the bachelor degree teacher candidates should be taken to applied classes as well as the theoretical knowledge offered in the fusion education.

Keywords: Fusion Education

İÇİNDEKİLER

TEZ JÜRİSİ VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI	iii
ÖNSÖZ	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	ix
ÇİZELGELER DİZİNİ	xiii
KISALTMALAR	xiii

BÖLÜM I

GİRİŞ	1
Problem Durumu	1
Araştırmanın Amacı	4
Araştırmanın Önemi	6
Araştırmanın Sayıtları	7
Araştırmanın Sınırlılıkları	7
Araştırmada Kullanılan Terimler	7

BÖLÜM II

1. KURAMSAL TEMELLER VE İLGİLİ LİTERATÜR	
1.1 Özel Eğitim	8
1.2 Özel Eğitim İlkeleri	8
1.3 Özel Eğitim Kurumlarının Amaçları	9
1.4 Özel Eğitim Kurumları	9
1.4.1 Ayrı Okullarda Özel Eğitim Uygulamaları	10
1.4.2 Normal Okullarda Özel Eğitim Uygulamaları	10
1.5 Özel Eğitimde Sistem Basamakları	11
1.5.1 Erken Çocukluk Dönemi Eğitimi	11
1.5.2 Okul Öncesi Eğitimi	11

1.5.3	Hazırlık Sınıfı	12
1.5.4	İlköğretim	12
1.5.5	Evde Eğitim	13
1.5.6	Orta Öğretim	14
1.5.7	Yüksek Öğretim	14
1.5.8	Yaygın Eğitim	14
1.6	Engelliliğin Genel Nedenleri	15
1.7	Özel Eğitime İhtiyacı Olan Bireylerin Sınıflandırılması	17
1.7.1	Zihinsel Öğrenme yetersizliği olan Bireyler	18
1.7.2	İşitme Yetersizliği Olan Bireyler	19
1.7.3	Görme Yetersizliği Olan Bireyler	22
1.7.4	Ortopedik Yetersizliği Olan Bireyler	23
1.7.5	Dil ve Konuşma Güçlüğü Olan Bireyler	24
1.7.6	Özel Öğrenme Güçlüğü Olan Bireyler	24
1.7.7	Duygusal, Davranışsal ve Sosyal Uyum Güçlüğü Olan Bireyler	28
1.7.8	Otistik Özellikler Gösteren Bireyler	29
1.7.9	Üstün Zeka ve Üstün Yeteneği Olan Bireyler	32
1.7.10	Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Gösteren Bireyler	34
2.1	Kaynaştırma Eğitimi	36
2.2	Kaynaştırma Eğitiminin Amacı	36
2.3	Kaynaştırma Eğitiminin Tarihçesi	36
2.4	Ülkemizde Kaynaştırma Eğitimi ile İlgili Yasal Düzenlemeler	36
2.5	Diğer Ülkelerde Kaynaştırma Eğitim	40
2.5.1	Belçika'da Kaynaştırma Eğitimi	40
2.5.2	Japonya'da Kaynaştırma Eğitimi	41
2.6	Kaynaştırma Eğitiminin İlkeleri	41
2.7	Kaynaştırma Eğitiminin Yararları	42
2.7.1	Özel Eğitime Muhtaç Bireylere Yardımı	42

2.7.2 Normal Çocuklara Yararları	42
2.7.3 Ailelere Yararları	42
2.7.4 Öğretmenlere Yararları	43
2.8 Kaynaştırma Uygulamaları	43
2.9 Ölçme ve Değerlendirme	43
2.10 Kaynaştırma Eğitimi Basamakları	44
2.11 Kaynaştırma Eğitiminde Öğrencilere Kazandırılacak Beceriler	45
2.11.1 Öz bakım becerileri	45
2.11.2 Temel Akademik Beceriler	45
2.11.3 Sosyal Beceriler	45
2.11.4 Benlik Gelişimi	46
2.11.5 İş ve Mesleki Beceriler	46
2.11.6 Vatandaşlık Becerileri	47
2.12. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP)	47
2.12.1. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Hazırlama Aşamaları	47
2.12.2 Bireyselleştirilmiş Eğitim Programının Amaç ve İlkeleri	47
2.12.3. Bireyselleştirilmiş Eğitim Planının Öğeleri	48
2.13. Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Başarıya Ulaşmasında Sınıf Öğretmenine Düşen Görevler	48

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli	49
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	49
3.3. Verilerin Toplanması	50
3.4. Verilerin Çözümlemesi	51

BÖLÜM IV

BULGULAR

1- Katılımcıların kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterliliklerinin değerlendirilmesi	52
---	----

2-	Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterliliklerinin değerlendirilmesi	53
3-	Branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterliliklerinin değerlendirilmesi	55
4-	Katılımcıların kaynaştırma eğitimine muhtaç bireyleri tanıyabilme yeterliliklerinin değerlendirilmesi	57
5-	Katılımcıların kaynaştırma eğitimine ilişkin ilkeleri bilme yeterliliklerinin değerlendirilmesi	57
6-	Katılımcıların kaynaştırma eğitiminde uygulanan yöntem ve teknikleri uygulayabilme yeterliliklerinin değerlendirilmesi	58
7-	Katılımcıların kaynaştırma eğitiminde uygulanan ölçme ve değerlendirme uygulamalarına ilişkin yeterliliklerin değerlendirilmesi	59
8-	Sınıf öğretmenlerinin ve branş öğretmenlerinin tanımaya ilişkin yeterliliklerinin değerlendirilmesi	60
9-	Sınıf öğretmenlerinin ve branş öğretmenlerinin uygulamaya ilişkin yeterliliklerinin değerlendirilmesi	61
10-	Sınıf öğretmenlerinin ve Branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi ilkelerini bilme-uygulayabilme yeterliliklerinin değerlendirilmesi	64
11-	Sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin ölçme-değerlendirmeye ilişkin yeterliliklerinin değerlendirilmesi	66

BÖLÜM V

SONUÇ	67
-------	----

BÖLÜM VI

ÖNERİLER	73
KAYNAKÇA	75
EKLER	78

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 1 : Araştırmaya Katılan Okullar ve Öğretmen Sayıları	49
Çizelge 2. Katılımcıları Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Yeterlilikleri ile İlgili Betimsel İstatistikler	52
Çizelge 3. Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Yeterlilikleri ile İlgili Betimsel İstatistikler	53
Çizelge 4. Branş Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Yeterlilikleri ile İlgili Betimsel İstatistikler	55
Çizelge 5. Katılımcıların Kaynaştırma Eğitimine Muhtaç Bireyleri Tanıma Yeterlilikleri ile İlgili Betimsel İstatistik	57
Çizelge 6. Katılımcıların Kaynaştırma Eğitimine İlişkin İlkeleri Bilme Yeterlilikleri ile İlgili Betimsel İstatistik	57
Çizelge 7. Katılımcıların Kaynaştırma Eğitiminde Uygulanan Yöntem ve Teknikleri Uygulayabilme Yeterliliklerine İlişkin Betimsel İstatistik	58
Çizelge 8. Katılımcıların Kaynaştırma Eğitiminde Kullanılan Ölçme ve Değerlendirme Yeterliliklerine İlişkin Betimsel İstatistik	60
Çizelge 9. Sınıf Öğretmenleri ve Branş Öğretmenlerinin Tanımaya İlişkin Yeterlilikleri	60
Çizelge 10. Sınıf Öğretmeni ve Branş öğretmenlerinin Uygulamaya İlişkin Yeterlilikleri	61
Çizelge 11. Sınıf Öğretmenleri ve Branş Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimi İlkelerini Bilme-Uygulama Yeterlilikleri	64
Çizelge 12. Sınıf Öğretmenleri ve Branş Öğretmenlerinin Değerlendirmeye İlişkin Yeterlilikleri	66

KISALTMALAR

BEP : Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı

DEHB : Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu

ÖZ GEÇMİŞ

İbrahim BATTAL
Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı
Yüksek Lisans

Eğitim

Lisans : 2003 Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü

Lise : 1997 İzzetin Çalışlar Lisesi

Kişisel Bilgileri

Doğum Yeri ve Yılı : Uşak, 2 Eylül 1979 Cinsiyeti: Erkek
Yabancı Dil : İngilizce

BÖLÜM I GİRİŞ

Her birey farklı kişilik özelliklerine sahiptir. Bazı bireyler ise doğuştan veya sonradan olma belli bir özüre sahiptirler. Bu bireylerin de kendilerini bazı alanlarda geliştirmelerine yardımcı olunması gerekmektedir. Kaynaştırma eğitimi; özel eğitime muhtaç bireylerin diğer akranlarıyla aynı ortamda eğitim görmelerini sağlamak ve bu bireylere beceriler kazandırılmasını hedeflemektedir.

Problem Durumu

Birey, toplumu oluşturan temel üyedir. Bireyi topluma kazandırmak, onu yöneltmek ise planlanmış ve düzenlenmiş bir eğitim sayesinde mümkün olmaktadır. Toplumu oluşturan her birey aynı kişisel, zihinsel ve bedensel özelliklere sahip değildir. O halde eğitim programları , farklı özelliklere sahip bireylerin aynı kurumda eğitim hizmetlerinden yararlanacağı düşünülerek hazırlanmalıdır. (Diken ve Sucuoğlu, 1999).

Eğitim süreci sonunda bireylerin topluma kazandırılabilmesi için bu sürecin en uygun şekilde tasarlanması gerekmektedir. Bunun için de özel eğitim gerektiren bireylerin eğitim-öğretim programlarının onları toplum hayatına hazırlayıcı ve günlük hayatta kullanabileceği becerileri geliştirici yönde hazırlanmalıdır.

Özel eğitim gerektiren bireylerin tanılanabilmesi için sınıf öğretmeni yada branş öğretmenin konu ile ilgili yeterince bilgiye sahip olması gerekmektedir. Aslında özel eğitime muhtaç bireylerin tanılanabilmesi , eğitim süreçlerinin ilk basamağı olarak nitelendirilebilir. Çünkü bireyin nasıl bir eğitim alacağı, eğitim ortamının nasıl düzenleneceğine ilişkin bir fikre sahip olabilmek için öncelikle bireyin engelinin hangi yönde olduğu tespit edilmelidir. Birçok özel eğitime muhtaç öğrenci buldukları kurumda fark edilemediği için ya da engelinin tespiti yapılamadığı için gerekli eğitimi alamamakta ve sonuç olarak da başarısızlığa sürüklenmektedir.

Özel eğitim gerektiren bireyin diğer akranlarıyla aynı ortamda eğitim aldıkları düşünüldüğünde başarılı olabilmesi için etkili bir sınıf yönetimine, uygun eğitim-öğretim

programına, etkili eğitim-öğretim yöntem ve tekniklerine ve özel eğitim ilkelerine uygun şekilde hareket edilmelidir.

Özel eğitime muhtaç bireylerin gerekli kuruma yönlendirilmeden önce gerekli gözlemler sınıf öğretmenleri tarafından yapılmalıdır. Bu süreç sonrasında yani tanılama işlemi gerçekleştirildikten sonra birey gerekli kuruma yönlendirilmelidir.

Özel eğitime muhtaç bireylerin eğitiminde farklı modeller uygulanmaktadır. Bu modellerden birisi de kaynaştırma eğitimi uygulamalarıdır. Kaynaştırma eğitimi; özel eğitime muhtaç bireylerin akranlarıyla aynı kurumda almış oldukları eğitimi ifade etmektedir. Kaynaştırma eğitiminde sınıf öğretmenlerine ve branş öğretmenlerine büyük görevler düşmektedir. Bu eğitim sonucunda özel eğitime muhtaç bireyin topluma kazandırılacağı gerçeği asla akıldan çıkarılmamalıdır. Aksi halde kaynaştırma eğitimi, bireye yarardan çok zarar getirecektir.

Normal gelişim gösteren bireyler gibi özel gereksinimli bireylerin de eğitimde fırsat eşitliğinden yararlanma hakkı vardır. Özel gereksinimli bireylerin eğitiminde, ayrı eğitimin yer aldığı görülmektedir. Ayrı eğitim, özel gereksinimli bireylerin, özür türüne ve derecesine bağlı olarak geliştirilen özel programlar çerçevesinde, özel eğitim personeli tarafından gerçekleştirilen eğitimidir. Birlikte eğitim ise, özel gereksinimli ve normal bireylerin bir arada olduğu, normal sınıf öğretmenleri tarafından verilen eğitimidir (Kırcaali-İftar ve Batu, 2005:7).

Özel gereksinimli öğrencilerin normal eğitim ortamlarında eğitim almaları demek, bu çocuklara da özürlü olmayan çocuklarla eşit eğitim fırsatı vermek demektir. Eşit eğitim fırsatı ise her çocuğun, özürlü-özürsüz diye ayıkmaksızın, aynı eğitim deneyime ulaşabilmesini sağlamaktır (Sprinthall ve Richard, 1990: 27).

Kaynaştırma eğitiminin başarıya ulaşabilmesi için; öğretmenin alan bilgisi dışında özel eğitime muhtaç bireye olumlu yaklaşması, onu kabul etmesi de gerekmektedir. Aksi halde bireye öğretmenin yaptığı gibi diğer akranları da olumsuz yaklaşacak ve sonucunda özel eğitime muhtaç olan birey kaybedilecektir.

Karataş'a göre; engellilerin eğitimi konusunda, kaynaştırma uygulamaları dahil,

çağdaş yaklaşımlar yeterince yaygın kullanılmamaktadır. Her özür grubundaki çocuk özür durumuna uygun bakım, eğitim ve rehabilitasyon olanaklarından yararlanamamaktadır. Engelli çocuklar, yetişkin yaşamlarında iş gücü piyasasındaki avantajlarını arttıracak mesleklerde yetiştirilmediğinden topluma üretken bireyler olarak katılamamaktadır. Yaşanılan fiziksel çevre (binalar, konutlar, kaldırımlar, kamu binaları, diğer ortak kullanım alanları vb.) engellilerin özelliklerini ve gereksinimlerini de dikkate alacak şekilde tasarlanılmamıştır. Engelli çocuklar ayrımcılığa karşı etkili bir şekilde korunamamaktadır.

Bir öğretmenin mesleğinin eylem ve işlemlerini başarıyla yapabilmesi için bunların gerektirdiği bilgileri derinliğine bilmesi gerekir. Bilgilerini uygulayabilmesi için ise becerikli olması gerekir (Başaran, 1994: 114).

Sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin ise kaynaştırma eğitiminin başarıya ulaşması için bazı yeterliliklere sahip olması gerekmektedir. Bunlar; kaynaştırma eğitimi ilkelerini bilme ve uygulayabilme, özel eğitim gerektiren bireyleri tanılama, kaynaştırma eğitiminde kullanılan yöntem ve teknikleri bilme-uygulayabilme ve ölçme-değerlendirmelerinin sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilmesi olarak ifade edilebilir.

Sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin bu yeterliliklere sahip olabilmesi için öncelikle bu alanda uzman olan kişilerin kaynaklarını incelemeleri, aldıkları eğitim sürecinde bu konuya ilişkin akademik bir eğitim almaları veya özel eğitim ile ilgili hizmet içi eğitim seminerlerine katılmış olmaları gerekmektedir.

Bazı özel sorunlu çocukların normal sınıf içerisinde yer alması, çoğu zaman okullarda ve eğitimciler arasında tartışma konusu olmaktadır. Ancak günümüzde yaygın kabul gören görüş, özel sorunlu öğrencilerin de kaynaştırma programlarıyla normal öğrenciler ile bir arada eğitim görmesinden yanadır. Temel insan hakları açısından yaklaşıldığında da her insanın eğitim görme hakkı olduğu gözden uzak tutulmamalıdır. Çağımızda, eğitim sisteminin dışına atılacak hiçbir çocuğun olmayacağı kabul edilmektedir (Özabacı, 2004).

Özel eğitim alanındaki sorunların çözümü için bütün öğretmenlerin bu konuda rol almalarının sağlanması, gelişmiş ülkelerde olduğu gibi her öğretmen adayının mezun

olmadan önce özel eğitim ile ilgili dersleri başarıyla tamamlamış olmaları, böylelikle bütün mezun öğretmenlerin özel eğitim konusunda duyarlı ve bilgili olmalarının sağlanması gerekmektedir. Bu sürecin bir gereği olarak yüksek öğretim kurulu öğretmen yetiştiren kurumlarda rehberlik programlarının konmasını ve okutulacak konuların içine özel eğitim ve rehberlik başlığı altında bir konunun dahil edilmesini sağlamıştır (Üre, 2002).

Literatür taramalarında kaynaştırma eğitimi ile ilgili yapılmış az sayıda kaynağa ulaşılmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma sınıflarında yerine getirmeleri gereken beceriler ile ilgili çalışma yapılmıştır. Ancak sınıf öğretmenlerinin ve branş öğretmenlerinin kaynaştırmaya ilişkin yeterliliklerinin belirlenmesine yönelik bir çalışma yapılmamıştır.

Tüm bu bilgiler doğrultusunda; sınıf öğretmenlerinin ve branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterliliklerinin (ilkeleri bilme ve uygulayabilme, tanılama, yöntem-teknikler ve ölçme-değerlendirme açısından) değerlendirilmesi bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın 3 temel amacı bulunmaktadır.

- 1- Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterlilik düzeyleri nedir?
- 2- Branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterlilik düzeyleri nedir?
- 3- Sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterlilik düzeyleri arasında bir farklılık var mıdır?

Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevaplar aranacaktır.

- 1- Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterlilik düzeyleri nedir?
  - a) Sınıf öğretmenleri özel eğitim gerektiren bireyleri tanılama ve tespitinde yeterince bilgiye sahip midir?
  - b) Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi uygulamalarında kullanılan eğitim-öğretim yöntem ve teknikleri bilme ve kullanabilmede yeterli midir?

- c) Sınıf öğretmenleri, kaynaştırma eğitimi ile ilgili ilkeleri bilmekte ve uygulayabilmekte midir?
  - d) Sınıf öğretmenleri, ölçme ve değerlendirme konusunda yeterince bilgiye sahip midir?
- 2- Branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterlilik düzeyleri nedir?
- a) Branş öğretmenleri özel eğitim gerektiren bireyleri tanılama ve tespitte yeterince bilgiye sahip midir?
  - b) Branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi uygulamalarında kullanılan eğitim-öğretim yöntem ve teknikleri bilme ve kullanabilmede yeterli midir?
  - c) Branş öğretmenleri, kaynaştırma eğitimi ile ilgili ilkeleri bilmekte ve uygulayabilmekte midir?
  - d) Branş öğretmenleri, ölçme ve değerlendirme konusunda yeterince bilgiye sahip midir?
- 2- Sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterlilik düzeyleri arasında bir farklılık var mıdır?
- a) Sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin, özel eğitim gerektiren bireyleri tanıma ve tespit yeterlilikleri arasında bir fark var mıdır?
  - b) Sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin, kaynaştırma eğitiminde uygulanan yöntem ve teknikleri bilme ve uygulayabilme yeterlilikleri arasında bir fark var mıdır?
  - c) Sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin, kaynaştırma eğitimi ile ilgili ilkeleri bilme ve uygulayabilme yeterlilikleri arasında bir fark var mıdır?
  - d) Sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin, ölçme ve değerlendirmeyi gerektiği şekilde uygulayabilme yeterlilikleri arasında bir fark var mıdır?

Araştırmanın Önemi

Özel eğitime muhtaç bireylerin kendi akranlarıyla aynı kurumda eğitim almalarının faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu yararın elde edilebilmesi içinse sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerine görevler düşmektedir. Sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenleri gerekli yeterliliğe sahip olmalıdır ki kaynaştırma eğitimi başarıyla sonuçlandırılmalıdır. Eğitim kurumlarında yer alan öğretmenlerimiz tanılama, yönlendirme ve eğitiminde etkin olarak rol alacaklardır. Ayrıca özel eğitime muhtaç bireye olan yaklaşımları da öğrencilere, çevreye ve ailesine karşı bir örnek teşkil edecektir.

Türkiye’de engelli nüfusunun genel nüfus içinde %14’lük bir orana sahip olduğu düşünüldüğünde 30 kişilik sınıfta 4 kişinin özel eğitime muhtaç olduğu düşünülebilir (Genel Nüfus Sayımı, 1997). Bu ise her öğretmenin sınıf ortamında, özel eğitime muhtaç en az bir öğrenci ile karşılaşacağı anlamına gelmektedir. Özel eğitime muhtaç bireylerin özel bir eğitim programına tabii tutulacağını düşündüğümüzde ise öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi ile ilgili yeterliliklere sahip olması gerektiği gerçeği ortaya çıkmaktadır. Çünkü bilinmelidir ki kaynaştırma eğitimi uygulamalarının başarılı bir şekilde yürütülebilmesi için öğretmenin; kaynaştırma ilkelerine uyması, programın içeriğine ilişkin yöntem ve teknikleri kullanabilmesi ve öğrencinin performansını uygun ölçme ve değerlendirme aracı ile değerlendirebilmesi gerekmektedir.

Yapılan bu çalışmada; sınıf öğretmenlerinin ve branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterlilikleri farklı açılardan incelenmiş, ayrıca bu yeterlilik düzeyleri karşılaştırılmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulguların, sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterliliklerini arttırmaya yönelik öneriler oluşması sağlanacağı umulmaktadır. Kaynaştırma eğitiminin uygulanabilmesi için gerekli olan programlamanın, yöntem ve tekniklerinin etkin bir şekilde kullanılmasının, dolayısıyla da başarıya ulaşmanın kolaylaşması umulmaktadır. Bu araştırma sonucunda elde edilecek önerilerin sonraki çalışmalara zemin hazırlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Sayıtları

- 1- Araştırmacı tarafından oluşturulan anket; kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterlilikleri tespit edecek niteliktedir.
- 2- Araştırmaya katılan öğretmenler anket maddelerini içtenlikle ve gerçek düşüncelerini ifade edecek şekilde cevap vermişlerdir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

- 1- Araştırmacı tarafından hazırlanan “Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Yeterlilik” anketine verilen yanıtlar ile,
- 2- Araştırmaya katılan öğretmenlerin eğitim durumlarının aynı olduğu düşüncesiyle,
- 3- 2005- 2006 Eğitim-Öğretim yılında Uşak ili içerisinde araştırmaya katılan okullar ile,
- 4- Araştırmaya katılan 389 sınıf ve branş öğretmeni ile sınırlıdır.

Araştırmada Kullanılan Terimler

Özel Eğitim : Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitim ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ile onların özür ve özelliklerine uygun ortamlarda sürdürülen eğitime "özel eğitim" denir.

Özel Eğitime Muhtaç Birey : Çeşitli nedenlerle, bireysel özellikleri ve eğitim yeterlilikleri açısından yaşatlarından beklenen düzeyden anlamlı farklılık gösteren birey.

Normalleştirme İlkesi : Engelli kişileri buldukları ortamlardan ayırmadan ve gerekli önlemleri alarak buldukları ortamda eğitilmelerinde ve yaşamlarını sürdürmeleridir.

Kaynaştırma : Engelli öğrencilerin, özel olarak yetişmiş elemanların özel destekleriyle, normal sınıflarda eğitimlerini sürdürmesidir.

Bütünleştirme : Engelli kişilerin, toplumun bir üyesi olarak, kendi duygularının ve kendilerinin farkında olarak yaşamalarını sağlamaktır.

Kaynaştırma Eğitimi : Özel eğitime muhtaç bireylerin diğer akranlarıyla aynı kurumda almalarına yönelik uygulanmakta olan eğitim modelidir.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Özel Eğitim

Eğitim, bireylerin istendik davranışlar kazandığı bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Eğitim ile ilgili birçok tanım da literatürde yer almaktadır. Bunlardan bir diğeri de öğrencilerde istendik davranışı geliştirmek, varolan kusurlu davranışı ortadan kaldırmak süreci olarak ele alınmıştır. O halde eğitim, bireylerde kalıcı istendik davranış oluşturma sürecidir.

Bir toplumu farklı kişilik özelliklerine sahip bireyler oluşturmaktadır. Bu nedenle her bireyi aynı düşünmek ve aynı eğitimin verilerek başarının elde edileceğini düşünmek de yanlış olacaktır. Unutulmamalıdır ki bireyler; kişisel özellikler, bedensel özellikler, zihinsel özellikler gibi farklı özelliklere sahiplerdir ve bu özellikler her birey için farklıdır. Bazı bireylerde zihinsel engellilik, bedensel engellilik, görme engelliliği, işitme engelliliği, dil engelliliği, kalıtsal ve tedavisi mümkün olmayan hastalıklar gibi farklılıklar söz konusudur. Bu bireylerin eğitiminin ise diğer akranlarıyla aynı şekilde yapılamayacağı aşikardır. Bu bireylere özel eğitim uygulanmaktadır.

1.2. Özel Eğitim İlkeleri

Türk Millî Eğitiminin genel amaçları doğrultusunda özel eğitimin temel ilkeleri 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (KHK) belirtilmiştir.

1. Özel eğitime ihtiyacı olan tüm bireyler; ilgi, istek, yeterlilik ve yetenekleri doğrultusunda ve ölçüsünde özel eğitim hizmetlerinden yararlandırılır.

2.Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimine erken yaşta başlanması esastır.

3. Özel eğitim hizmetleri, özel eğitime ihtiyacı olan bireyi, sosyal ve fiziksel çevrelerinden mümkün olduğu kadar ayırmadan plânlanır ve yürütülür.

4. Özel eğitime ihtiyacı olan bireyin eğitim performansları dikkate alınarak; amaç, içerik ve öğretim süreçlerinde uyarlamalar yapılarak, yetersizliği olmayan akranları ile birlikte eğitilmelerine öncelik verilir.

5. Özel eğitime ihtiyacı olan bireyin, her tür ve kademedeki eğitimlerini kesintisiz sürdürebilmeleri için her türlü rehabilitasyonlarını sağlayacak kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılır.

6. Özel eğitime ihtiyacı olan birey için, bireysel eğitim plânı hazırlanır ve eğitim programları bireyselleştirilerek uygulanır.

7. Ailelerin, özel eğitim sürecinin her boyutuna aktif katılmaları ve eğitimleri sağlanır.

8. Özel eğitim politikalarının geliştirilmesinde, özel eğitime ihtiyacı olan bireye yönelik etkinlik gösteren sivil toplum örgütlerinin görüşlerine önem verilir.

9. Özel eğitim hizmetleri, özel eğitime ihtiyacı olan bireyin toplumla etkileşim ve karşılıklı uyum sağlama sürecini kapsayacak şekilde plânlanır

1.3. Özel Eğitim Kurumlarının Amaçları

1. Toplum içindeki rollerini gerçekleştiren, başkaları ile iyi ilişkiler kuran, iş birliği içinde çalışabilen, çevresine uyum sağlayabilen, üretici ve mutlu bir vatandaş olarak yetişmelerini,

2. Kendi kendilerine yeterli bir duruma gelmeleri için temel yaşam becerilerini geliştirmelerini

3. Uygun eğitim programları ile özel yöntem, personel ve araç-gereç kullanarak; ilgileri, ihtiyaçları, yetenekleri ve yeterlilikleri doğrultusunda üst öğrenime, iş ve meslek alanlarına ve hayata hazırlanmalarını amaçlar.

1.4. Özel Eğitim Kurumları

Ülkemizde 2 farklı model alınarak özel eğitim uygulamaları gerçekleştirilmektedir. İlkinde diğer akranlarıyla ayrı kurumlarda eğitim almalarına yönelik diğeri ise diğer akranlarıyla aynı eğitim ortamında eğitim almalarına yöneliktir.

1.4.1.Ayrı Okullarda Özel Eğitim Uygulamaları

A- Görme Engelliler İlköğretim Okulları

1- Yatılı

2- Gündüzlü

B- İşitme Engelliler İlköğretim Okulları/Liseleri

1- Yatılı

2- Gündüzlü

C- Ortopedik Engelliler İlköğretim Okulları

1- Yatılı

2- Gündüzlü

D- Eğitilebilirler İlköğretim Okulları

1- Gündüzlü

E- İş Okulları

1- Gündüzlü

F- Eğitim ve Uygulama Okulları

1- Gündüzlü

G- İş Eğitim Merkezi

1- Gündüzlü

H- Otistik Çocuklar Eğitim Merkezleri (OÇEM)

I- Bilim Sanat Merkezleri

J- Hastane Okulları

1.4.2.Normal Okullarda Özel Eğitim Uygulamaları

1- Kaynaştırma

2- Özel Eğitim Sınıfı

1.5. Özel Eğitimde Sistem Basamakları

1.5.1 Erken Çocukluk Dönemi Eğitimi

Özel eğitim ihtiyaçları belirlenmiş, 0-36 ay arasındaki çocuklar için, özel eğitim hizmetleri, öncelikle ailenin bilgilendirilmesi ve desteklenmesi temeline dayalı olarak, üniversitelerle iş birliği ile eğitsel tanılama, izleme ve değerlendirme ekibi ve gezerek özel eğitim görevi verilen öğretmen tarafından evlerde ve kurumlarda sürdürülür.

Plânlanan bu eğitim doğrultusunda çocuk, aile ve eğitimci; çocuğun özel eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi tanılama, izleme ve değerlendirme ekibi tarafından mümkün olduğunca ev gözlemleri ve gelişim ölçekleri kullanılarak yapılır.

Eğitsel tanılama, izleme ve değerlendirme ekibi tarafından yapılacak inceleme ve değerlendirme çalışmaları, en az altı ayda bir yinelenir.

Aile eğitimi hizmetlerinde, çocuğun ve ailenin ne tür destek hizmetler alacağı ve bu hizmetlerin kim tarafından, nasıl ve ne zaman verileceği eğitsel tanılama, izleme ve değerlendirme ekibi tarafından belirlenir.

Bu çocukların, sosyal yönden gelişimlerini desteklemek ve ailelerin bilgi ve deneyimlerini artırmak için, resmî ve özel kreşlerde, bireysel özellikleri ve yaşları dikkate alınarak, belirlenen bir günde yarı zamanlı oyun grubuna yada etkinlik grubuna devam etmesine karar verilebilir.

Aileler, eğitsel oyun, oyuncak, oyuncak kütüphaneleri, özel eğitime ihtiyacı olan çocuklara kendilerini serbest ifade etme olanağı sağlayan oyun-eğlence alanları ve eğitsel kitap gibi konularda bilgilendirilir ve özendirilir.

1.5.2. Okul Öncesi Eğitimi

Özel eğitim ihtiyaçları belirlenmiş 37-72 ay arasındaki çocuklar için, okul öncesi eğitimi zorunludur ve kaynaştırma uygulamaları temeline dayalı olarak, destek eğitim plânları çerçevesinde sürdürülür. ,

Özel eğitime ihtiyacı olan çocukların, bireysel yeterliliklerine dayalı gelişim özellikleri dikkate alınarak okul öncesi özel eğitim sınıfları ve okulları da açılabilir.

Oluşturulacak özel eğitim sınıflarında ve okul öncesi özel eğitim okullarında sınıfların mevcudu, bir öğretmen için altı, iki öğretmen için on çocuktan fazla olamaz. Bu çocuklarda tuvalet eğitimi koşulu aranmaz.

1.5.3. Hazırlık Sınıfı

Bünyesinde özel eğitim sınıfları bulunan ilköğretim okulları ile özel eğitim ilköğretim okullarında, öğrencilerin gelişim ve bireysel özellikleri doğrultusunda, onları örgün eğitimi izleyebilecekleri duruma getirmek için hazırlık sınıfları açılabilir. Hazırlık sınıflarında en fazla 10 öğrenci bulunur.

Hazırlık sınıfı programı; bireylerin, sosyal etkileşim, iletişim ve temel yaşam becerilerini geliştirme, sınıfa, okula ve yaşama uyumlarını artırmaya yönelik hazırlanır.

Kavrama, dinleme, anlama, anlatma, okuma ve yazmayla ilgili hazırlık çalışmalarını içeren bu programın süresi en fazla bir ders yılıdır.

Ders yılı sonunda hazırlık sınıfı öğretmeni, aile, okul rehber öğretmeni-psikolojik danışmanı ile okul yönetiminin ortaklaşa aldığı yöneltme kararı doğrultusunda öğrenci; Kaynaştırma uygulamaları yapılan ilköğretim okuluna, Özel eğitim ilköğretim okuluna, İlköğretim programlarının amaçlarını gerçekleştirecek durumda olmayan öğrenciler için, gelişim alanlarındaki performans düzeyi dikkate alınarak hazırlanmış bir eğitim programına devam ettirilir.

1.5.4. İlköğretim

Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler ilköğretimlerini; özel eğitim veya diğer ilköğretim okullarında sürdürürler.

Özel eğitim ilköğretim okullarına devam eden öğrencilerin gelişimleri izlenip, eğitim performansları dikkate alınarak, programın amaç, içerik, öğretim süreçleri ve değerlendirme boyutlarında uyarlamalar yapılarak, kaynaştırma uygulamalarına öncelik verilir.

Özel eğitim ilköğretim okullarında sınıf mevcudu en fazla 10 öğrenciden oluşur.

Zorunlu öğrenim çağındaki, klinik bakıma ihtiyaç duyan veya birden fazla alanda yetersizliği olanlar için destek eğitim plânı Özel Eğitim Hizmetleri Kurulu tarafından hazırlanır.

Bu bireylerin eğitimleri, öncelikle ailelerinin bilgilendirilmesi ve desteklenmesi temeline dayalı olarak, gezerek özel eğitim görevi verilen öğretmenler tarafından kurumlarda ve evlerde sürdürülür.

1.5.5. Evde Eğitim

Herhangi bir eğitim öğretim kurumundan doğrudan yararlanamayacak durumda olan okul öncesi ve ilköğretim çağındaki özel eğitime ihtiyacı olan bireylere evde eğitim verilmesi esastır.

Evde eğitim hizmetine karar verilmeden önce, bireyin bir eğitim öğretim kurumundan doğrudan yararlanmasına imkân verecek fiziksel, soysal ve ekonomik bütün önlemlerin alınıp alınmadığının değerlendirilmesi esastır.

Evde eğitim hizmetleri kurul tarafından planlanır.

Bu hizmetlerin, gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen tarafından sürdürülmesi esastır.

Bireyin eğitim ihtiyaçları doğrultusunda bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlanması esastır.

Evde eğitimde, ailelerin bilgilendirilmesi, desteklenmesi ve eğitimin her aşamasına katılımlarının sağlanması esastır.

Evde eğitim sürecinin birey, aile ve öğretmenin iş birliğine dayalı olarak planlanması esastır.

Bireylerin gelişim durumları ve yeterliklerinin sürekli değerlendirilmesi ve buna göre eğitim sürecinde değişiklik ve düzenlemeler yapılması esastır.

1.5.6. Orta Öğretim

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, orta öğretimlerini özel eğitim okullarında veya diğer genel, meslekî ve teknik orta öğretim okullarında, kaynaştırma yoluyla sürdürmeleri esastır.

İlköğretim okullarını bitiren; özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerden genel, meslekî ve teknik orta öğretim okullarına yönlendirme kararı alınanlar, ilgili birimlerle yapılacak iş birliği çerçevesinde yatılı ve sınavsız olarak bu okullara yerleştirilirler.

Çok programlı liselere ve meslek liselerine yönlendirme kararı alınanlardan, yatılı okumak isteyen öğrenciler için yakın yatılı okulların olanakları da değerlendirilerek yeterli kontenjan sağlanır.

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerden, açık öğretim lisesine yönlendirme kararı alınanlar tanılama, izleme ve değerlendirme ekibi tarafından izlenir.

İlgili kurum ile programın ölçme ve değerlendirilmesi gibi konularda iş birliği yapılır.

1.5.7. Yüksek Öğretim

Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerden, yüksek eğitime yönlendirme kararı alınanların ilgileri, istekleri, yetenekleri, yeterlilikleri ve istihdam olanakları doğrultusunda ve ölçüsünde yüksek öğretim olanaklarından faydalanabilmeleri için sınavlarda ve değerlendirmede gerekli özel eğitim önlemleri alınır.

Yüksek öğretim kurumları ile iş birliği yapılarak yerleştirilmelerinde, kredi ve burs almalarında öncelik tanınır.

1.5.8. Yaygın Eğitim

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin temel yaşam becerilerini geliştirmek, öğrenme ihtiyaçlarını karşılamak, onları işe ve mesleğe hazırlamak amacıyla, farklı konu ve sürelerde, çevrenin olanakları ve ihtiyaçları doğrultusunda yaygın eğitim programları düzenlenir.

Bu programlar, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin aileleri ve yakın çevreleri için, bireyin gelişim sürecinde aktif rol almaları ve onlarla birlikte yaşam becerilerini geliştirmelerini sağlayacak biçimde hazırlanır.

Özel eğitime ihtiyacı olan bireyleri iş hayatına hazırlayıcı iş ve meslekî yaygın eğitim programları; bu bireylerin bireysel gelişim özellikleri ve yeterlilikleri doğrultusunda yörenin, iş gücü piyasasının mevcut ve gelecekteki ihtiyaçları dikkate alınarak plânlanır; uygulama ağırlıklı ve bireyin o işi veya mesleği amaçlanan yeterlilikte yapmasını sağlayacak şekilde uygulanır.

Yaygın eğitim faaliyetleri illerde oluşturulmuş bulunan Yerel Çalışma Konseyleri ile diğer resmî, özel ve gönüllü kurum ve kuruluşlar ile işbirliği çerçevesinde plânlanır ve uygulanır.

Yaygın eğitim programları uygulayan diğer resmî, özel ve gönüllü kurum ve kuruluşlarca düzenlenecek programlardan iş birliği çerçevesinde, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin de, özel eğitim sınıfı ve kaynaştırma uygulamaları ile yararlanmaları sağlanır.

1.6. Engelliliğin Genel Nedenleri

Engelli olma nedenleri pek çok sınıflamalar halinde ele alınabilmektedir.En çok kullanılan sınıflama,doğum öncesi,doğum anı ve doğum sonrası oluşmalarına göre yapılan sınıflamadır.

1.6.1. Doğum Öncesi Nedenler

- Aile soyunda var olan kalıtsal hastalıklar
- Özellikle kalıtsal hastalığı olan akrabalar arasındaki evlilikler
- Anne ve baba arasındaki kan ve Rh uyumsuzluğu
- Kromozomal nedenler
- Annenin doğum yaşının altında yada üstünde bir yaşta hamile kalması sonucu doğumlar

- Hamilelik sırasında doktor tavsiyesi dışında ilaç kullanımı
- Hamilelik sırasında annenin sigara,alkol,uyuşturucu kullanması
- Hamilelik sırasında iyonize röntgen ışınlarına maruz kalma
- Hamilelik sırasında yetersiz beslenme
- Hamilelik sırasında ateşli,bulaşıcı hastalık geçirme
- Hamilelik sırasında kaza,aşırı stres,zehirlenme ve travmaya maruz kalma
- Hamilelik sırasında sağlık kontrollerinin ve yapılması gereken testlerin yaptırılmaması
- Hamile kalmadan önce ve hamilelik döneminde alınması gereken vitamin ve minerallerin eksikliği
- Çok sayıda ve sık hamile kalınması veya doğum yapılması
- Annede yüksek tansiyon,kalp hastalığı,şeker hastalığı gibi hastalıkların bulunması

1.6.2. Doğum Anına Ait Nedenler

- Doğumun sağlık kuruluşunda, sağlık elemanlarınca gerçekleştirilmemesi
- Doğumun beklenen süreden önce ve güç olması
- Bebeğin düşük doğum ağırlığı ile doğması
- Doğum esnasında bebeğin travmaya maruz kalması
- Doğum esnasında bebeğin oksijensiz kalması

1.6.3. Doğum Sonrası Nedenler

- Doğum sonrası bebeğin ağır ve ateşli hastalık geçirmesi
- Yeni doğan bebeğin sağlık kontrolünden geçirilmemesi ve gerekli testlerin yaptırılmaması
- Bebeğin aşılarının düzenli olarak yaptırılmaması

- Ağır doğum sarılığı
- Bebeğin yetersiz beslenmesi
- Ev,iş,trafik kazaları
- Zehirlenmeler
- Doğal afetler
- Ailenin ve çevrenin eğitimsizliği (Cehalet)
- Bireylerin ihmal ve istismar edilmesi

1.7. Özel Eğitime İhtiyacı Olan Bireylerin Sınıflandırılması

Her bireyin yetersizliği kendine özgü olmasına karşın, tanınması, ihtiyaçlarının belirlenmesi, eğitimlerinde daha uygun düzenleme ve planlamaya yol gösterici olması için ortak özellikleri ve eğitim ihtiyaçlarına göre sınıflandırma yapılmaktadır. Bu ihtiyaçlar düşünüldüğünde ise özel eğitime muhtaç bireyleri 10 alt kategoride incelemek mümkündür.

- 1- Zihinsel Öğrenme yetersizliği olan Bireyler
- 2- İşitme Yetersizliği Olan Bireyler
- 3- Görme Yetersizliği Olan Bireyler
- 4- Ortopedik Yetersizliği Olan Bireyler
- 5- Dil ve Konuşma Güçlüğü Olan Bireyler
- 6- Özel Öğrenme Güçlüğü Olan Bireyler
- 7- Duygusal, Davranışsal ve Sosyal Uyum Güçlüğü Olan Bireyler
- 8- Otistik Özellikler Gösteren Bireyler
- 9- Üstün Zeka ve Üstün Yeteneği Olan Bireyler
- 10- Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Gösteren Bireyler

1.7.1 Zihinsel Öğrenme Yetersizliği Olan Bireyler

Zihinsel Yetersizlik; 18 yaşından önce ortaya çıkan zihinsel işlevler ile kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerinde anlamlı sınırlılıklar görülen yetersizlik durumudur.

Hafif Düzeyde Zihinsel Yetersizlik: Bireyin eğitim dönemi içinde, sınırlı seviyede destek eğitim hizmetleri ve özel düzenlemelere ihtiyacı olması durumudur.

Orta Düzeyde Zihinsel Yetersizlik: Bireyin temel akademik, günlük yaşam ve iş becerilerinin kazanılmasında yoğun özel eğitim ihtiyacı olması durumudur.

Ağır Düzeyde Zihinsel Yetersizlik: Bireyin öz bakım becerilerinin öğretimi de dahil olmak üzere yaşam boyu süren, yaşamın her alanında tutarlı ve daha yoğun özel eğitim ve destek hizmet ihtiyacı olması durumudur.

Çok Ağır Düzeyde Zihinsel Yetersizlik: Bireyin zihinsel yetersizliği yanında başka yetersizlikleri bulunması nedeniyle öz bakım, günlük yaşam ve temel akademik becerilere sahip olmamasından dolayı yaşamı boyunca bakım ve gözetim ihtiyacı olması durumudur.

Özellikleri

- Sağlık problemleri vardır.İç ve dış organlarda çeşitli deformasyonlar, diş çürümeleri, kafa ve vücut arasında oran farkı, görme ve işitme kusurları bulunabilir.
- Bedensel gelişimleri yavaştır.
- Psiko-devimsel alanlarda gerilik gösterirler. El-göz koordinasyonunu güç sağlarlar. Büyük ve küçük kaslarını kullanma becerisini geç kazanırlar.
- Akademik kavramları geç ve güç öğrenirler.
- İlgi süreleri kısa ve dikkatleri dağınıktır.
- Çeşitli durumları kavramada, genelleme yapmada, öğrendiklerini transfer etmede zorluk çekerler.
- Somut kavramları daha iyi kavrarlar.
- Konuşma gelişimleri yavaş olup, geç konuşmaya başlarlar.

- Yeni durumlara uymada zorluk çekerler.
- Algıları, kavramları ve tepkileri basittir.
- Monoton işleri yapmaktan hoşlanırlar.
- Duygularını, düşüncelerini açık ve bağımsız olarak ifade edemezler.
- Gördükleri , duydukları şeyleri çabuk unuturlar, bellekleri zayıftır.
- Kendilerinden yaşça küçük olanlarla arkadaşlık kurarlar.
- Grup içi ilişkilerinde başkalarına daima bağımlıdırlar.
- Kurallara kavramakta zorluk çekerler.
- Sosyal ilişkilerinde kendilerini grupta kabul ettirecek becerileri azdır.
- Arkadaşlık kurmada zorluk çekerler ve kurdukları dostluklar kısa ömürlüdür.
- Kendilerine güvenleri azdır.
- Sosyal ilişkilerde bencildirler.
- Sosyal durumlara uymada zorluk çekerler.
- Sosyal faaliyetlere karşı ilgileri azdır.

1.7.2.İşitme Yetersizliği Olan Bireyler

İşitme Yetersizliği, işitme duyarlılığının kısmen veya tamamen yetersizliğinden dolayı konuşmayı edinmede, dili kullanmada ve iletişimde güçlük nedeniyle bireyin eğitim performansının ve sosyal uyumunun olumsuz yönde etkilenmesi durumudur.

İşitme Kaybı, işitme testi sonucunda belli bir bireyin aldığı sonuçlar, kabul edilen normal işitme değerlerinden, belirli derecede farklı olduğunda, işitme kaybı ortaya çıkmaktadır.

İşitme Engeli, işitme duyarlılığının(16-20.000 Hz. ve 0.110 dB) kişinin gelişim, uyum-özellikle iletişimdeki görevleri yeterince yerine getiremeyeşinden ortaya çıkan duruma İşitme Engeli denmektedir.

İşitmeyen Birey, işitme kaybının, bir işitme cihazı ile yada cihazsız, yalnız işitme yoluyla ana diline ilişkin bilgileri başarılı bir biçimde işlememesini önemli derecede engellediği bireydir.(Tüfekçioğlu,1998).

Ağır İşiten Birey, genellikle bir işitme cihazının da yardımı ile işitme yoluyla dilsel bilgileri başarılı bir biçimde işlemleyebilmesine olanak verecek derecede işitme kalıntısı bulunan bireydir.(Tüfekçioğlu,1998).

İşitme Engelliler, işitme engelinden dolayı özel eğitime ihtiyacı olan bireylerdir.

Özellikleri

İşitme engelli çocuklar engellerinin özelliğine bağlı olarak gelişim alanlarında bazı farklılıklar gösterirler. Ancak bu onların normal işiten akranlarından tamamen farklı olduğu anlamına gelmez.Eğitimdeki amaçlarımızdan biri de işitme engelli çocukların engellerinden doğan bu farklılıkları eğitim ve öğretim ile en aza indirmektir.

1.7.2.1. Motor gelişim özellikleri

İşitme engelli çocuklar hiçbir engeli bulunmayan akranları ile aynı motor gelişim özelliklerini takip ederler.Örneğin; yardımsız ayağa kalkma, yürüme, merdiven çıkma gibi... işitme engelli çocukların merkezi sinir sistemine bağlı olarak genel vücut koordinasyonunun sağlanması ve denge alanlarında problemleri vardır. Örneğin; geri geri yürüme, ip üstünden atlama, denge tahtasında ileri geri yürüme gibi becerilerde zorlanır. Bununla birlikte, işitme engelli çocuklar normal işiten yaşlılarına göre görsel-motor koordinasyonu gerektiren ayakkabı bağcıklarını bağlama, ipe boncuk dizme gibi bazı becerilerde güçlüklerle karşılaşabilirler.

1.7.2.2.Bilişsel Gelişim Özellikleri

Bilişsel gelişim sürecinde dil önemli bir yer tutar.İşitme engelli çocukların dil becerilerindeki, kavram gelişimindeki yetersizlik ve işitsel girdinin az olması bilişsel gelişim sürecini de olumsuz olarak etkiler.Bu durum çocuğun eğitim ve yaşantı eksikliğinden kaynaklanmaktadır.Çocuk düşüncelerini ifade etmede ve başkalarının düşüncelerini anlamada engellerle karşılaşır. Buna rağmen işitme engelli çocuklar normal işiten akranlarından bilişsel becerilerde çok fazla geri kalmış değillerdir. Erken

tanılandıklarında ve erken eğitime alındıklarında bir çok çocuk engeline rağmen, akranlarını yalnızca birkaç yıl geriden takip eder.

1.7.2.3. Sosyal ve Duygusal Gelişim Özellikleri

Çocuklar doğumdan itibaren sosyal bir ortam ile çevrilidir.Öncelikle ailesi, daha sonra da yakın çevresi ile etkileşime geçer.Aile- çocuk etkileşimi çocuğun sosyal ve duygusal gelişiminde en önemli faktördür.İletişim kurmak; aile ile çocuğun düşüncelerini, toplumsal değerlerini, sosyal hayatı paylaşması sonucunu doğurur. Aileler çocuğunun engelini fark ettikten sonra reddetme ve inkar gibi çocukla iletişimlerinin azalmasına neden olan bir takım süreçlerden geçerler.Bu durum çocuğun sosyal ve duygusal gelişimine olumsuz bir zemin oluşturur. Aileyle olan iletişiminin giderek azalması zaman içinde toplumla olan iletişime de yansır.Bu durum da çocuğun sosyal ve duygusal gelişimini olumsuz olarak etkiler.

Öğretmen ve akranları da çocuğun sosyal ve duygusal gelişiminde önemli rol oynarlar. Akranların ve öğretmenlerin engelli çocukla kolay ve etkili iletişime girmesi ile çocuk sosyal kuralları, konuşmada kullanılan kuralları, farklı durumlara uygun tepki vermeyi, kişilerle yakın ilişkiler kurmayı öğrenebilir. Buna rağmen eğer çocukla iletişim kurulmuyor ya da iletişim için çok az zaman harcanyorsa, çocuğun sosyal çevrenin bir parçası olması, olumlu benlik algısı geliştirmesi gibi konularda problemler yaşanır.

İşitme engelli çocuklar ihtiyaçlarını sözel olarak ifade etmede yetersiz kalırlar. Aileleri ve arkadaşları onların duygu ve düşüncelerini anlamakta zorlanırlar. Bu durumda çocuklar kendini kötü hisseder, kendine kızar ve kendine olan güvenleri gelişmez.Toplumla uyum sağlamada zorluk çekerler, kendilerini soyutlanmış hissederler.

Küçük yaştan itibaren işitme engelli çocuğa işiten çocuklardan farklı davranmayarak, onları engellerine rağmen bu toplumun etkin bireyleri haline getirebiliriz.

1.7.2.4. Dil Gelişimi Özellikleri

Dil gelişimi çocukların olumsuz olarak en çok etkilendiği gelişim alanlarından birisidir.Çocukta dil kazanımı birbirine bağlı aşamalardan meydana gelir.Buna göre; sesleri duymayan ve sözel uyaranları algılayamayan çocuğun dil kazanımı tam olarak

gerçekleşemez. Dil kazanımının tam olarak gerçekleşmemesinin bir diğer sebebi de ailenin çocuğa yeterli sözel tepkiyi vermemesidir. Çocuğun engelli olduğunu duyan ailenin çocukla sözel iletişimi azalır. Çocuğun sözel tepkilerinin az olması ailenin çocukla iletişimine etki eden bir faktördür. İşitme engelli çocuklarda okuma yazma gibi dilin kullanımını gerektiren becerileri kazanmada da problemler görülür.

1.7.3. Görme Yetersizliği Olan Bireyler

Görme Yetersizliği: Görme gücünün kısmen ya da tamamen yetersizliğinden dolayı, bireyin eğitim performansının ve sosyal uyumunun olumsuz yönde etkilenmesi durumudur.

Görme engelliliğin yasal tanımı, görmenin ve görme alanının ölçümüne bağlıdır. Yasal tanım, tıp alanında çalışanlar ve diğer ilgililer tarafından kullanılmaktadır. Bu tanıma göre; “tüm düzeltmelerle birlikte, gören gözün olağan görme gücünün onda birine yani 20/200’lük görme keskinliğine ya da daha azına sahip olan ya da görme açısı 20 dereceyi aşmayan bireylere kör denilmektedir. 20/200’ün anlamı; görme yetersizliğinden etkilenen bireyin 60 cm.’den görebildiğini, normal görme gücüne sahip olan bireyin 6 m.’den görebilmesidir. Görme açısının dar olmasının anlamı ise, normal görme keskinliği olmasına rağmen, görmenin sadece merkezdekilerle, 20 dereceyle sınırlı olma, 20 derecenin dışında kalan nesnelere görememedir.

Yasal-tıbbi- tanımlama sistemine göre az gören tanımı ise; görme keskinliği 20/70 ile 20/200 arasında olan bireylerdir. Anlamı ise, normal gören bireyin 6 m.’den gördüğünü, az gören birey 2 m. İle 60 cm. arasındaki mesafeden görebilmektedir.

Görme engelliliğin eğitsel tanımı ise; görme yetersizliğinden çok ağır derecede etkilenen, mutlaka kabartma alfabeye (braille) ya da konuşan kitapların kullanılmasına ihtiyaç duyan bireyler “kör”; büyütücü araçlar yardımıyla ya da büyük puntolu yazılı materyali okuyabilen bireyler “az gören” dir. Eğitsel tanımın yasal tanım kadar kesin ve açık olmaması eğitsel değişkenlerden ve öğretimde okuma yöntemini vurgulamış olmasından kaynaklanmaktadır.

Özellikleri

Görme engelinin derecesi ne olursa olsun (az gören- kör) , görme problemi olan çocukların gelişimsel, bilişsel ve sosyal özellikleri konusunda eğitimden yararlanma olanakları vardır. Bunun için de öncelikli olarak bu özelliklerin bilinmesi gerekir.

Dil öğrenilen bir özelliktir ve işitsel olması nedeniyle görme güçlüğü olanların dil gelişimlerine olumsuz etkisi yok denecek kadar azdır. Olumsuz sayılabilecek en belirgin özellik kör olan bireylerde daha çok görülen “Verbalism” yani aşırı sözcük kullanmadır.

Körlük, düşük zekanın belirleyicisi değildir. Ancak görme ile ilgili yaşantılarının zengin olmayışı nedeniyle yeterli eğitim olanaklarının sağlanması gerekmektedir.

Kavramsal gelişimleri, normal olan çocuklara oranla daha geridir. Özellikle soyut kavramlarda başarı düşüktür. Bunun nedeni ise uygun öğrenme yaşantılarının olmayışıdır.

Görme engelli çocukların en fazla sıkıntı çektiği konu, alan kavramıdır.Çünkü diğer duyularını kullanarak öğrenme çabası göstermekte, alana ilişkin bilgilerde diğer duyuları sınırlı kalmaktadır.

Hareket özgürlüğündeki becerileri kazanabilmesi için görme engelli çocuğun, fiziksel engellerin farkına varması gerekmektedir. “Engel Duyusu” olarak nitelenen bu duyu, bireyin önündeki engelin yerinin ve yönünün algılanarak belirlenmesinde etkilidir.Yer ve yön, işitsel olarak algılanır ve belirlenir.Bunun için yankılanmalardan yararlanır. Bu yolla engel duyusu gelişir. Görme engelliler, dikkatlerini yoğunlaştırarak daha iyi ayırım yaptıklarından dolayı işitme ve dokunma duyularını daha iyi kullanmaktadırlar.

1.7.4. Ortopedik Yetersizliği Olan Bireyler

Ortopedik Yetersizlik: İskelet, kas ve eklemlerdeki hastalık, bozukluk ve yetersizlikten dolayı, bireyin eğitim performansının ve sosyal uyumunun olumsuz yönde etkilenmesi durumudur.

Özellikleri

- Bağımsız hareket edebilme becerileri, devimsel koordinasyonları sınırlıdır.

- Hareketten çekinir, pasif kalmayı tercih ederler.Sıklıkla yorgunluktan şikayet ederler.
- Yetersizlikten etkilenme düzeylerine göre uyum, konuşma ve öğrenme güçlükleri de görülebilir.
- Düşük benlik algısı görülebilir.

1.7.5. Dil ve Konuşma Yetersizliği Olan Bireyler

Dil ve Konuşma Güçlüğü: Sözel iletişimde farklı seviye ve biçimlerde ortaya çıkan aksaklıklar ve düzensizlikler nedeniyle dili kullanma, konuşmayı edinme ve iletişimdeki güçlüklerin, bireyin eğitim performansı ve sosyal uyumunu olumsuz yönde etkilemesi durumudur.

Konuşma, hoş olmayan bir sesle ve yaşına uygun olmayan veya anlaşılmayan bir şekilde yapılır, dolayısıyla normalden çok farklılık gösterir ve dikkati konuşana çeker ise genellikle engelli konuşma olarak kabul edilir. Bir başka deyişle konuşma esnasında dinleyenlerin çoğu, çoğu kez ne söylendiğine değil de nasıl söylendiğine dikkat ediyor, çoğu konuşmayı umduklarından farklı buluyor ve konuşan ne söyleyeceğini değil de nasıl söyleyeceğini düşünür veya o endişe içinde olur ise o konuşma, engelli bir konuşma sayılabilir.

1.7.6. Özel Öğrenme Güçlüğü Olan Bireyler

Özel Öğrenme Güçlüğü: Dili yazılı ya da sözlü anlamak ve kullanabilmek için gerekli olan bilgi alma süreçlerinin birinde veya birkaçında ortaya çıkan ve dinleme, konuşma, okuma, yazma, heceleme, dikkat yoğunlaştırma ya da matematiksel işlemleri yapmada yetersizlik nedeniyle bireyin eğitim performansının ve sosyal uyumunun olumsuz yönde etkilenmesi durumudur.

Yaygın olarak kullanılan öğrenme güçlüğü tanımına göre: Öğrenme güçlüğü gösteren çocuklar dinleme, düşünme, konuşma, okuma, yazma yada matematik problemlerini çözme, anlama ya da yazılı ve sözlü dili kullanmadaki psikolojik süreçlerden birinde ya da bir kaçında yetersizliğin ortaya çıktığı çocuklardır.

Özellikleri

Özgül öğrenme güçlüğü gösteren çocukların özellikleri bakımından birbirinden çok farklıdır. Her öğrenme güçlüğü gösteren çocuğun kendine özgü davranış örüntüleri bulunmaktadır. Yaygın olarak sözü edilen bazı öğrenme güçlüğü gösteren çocuklarda algısal, algısal-devimsel ve eşgüdüm problemleri, dikkat bozuklukları ve aşırı hareketlilik , düşünme ve bellek problemleri görülmektedir. Genel olarak sıralayacak olursak ;

1.7.6.1. Okuma becerisi

- Dinlediği, okuduğu bir öyküyü anlatması istendiğinde öykünün başını sonunu karıştırır ,
- Haftanın günlerini, ayları, mevsimleri doğru saysa bile aradan sorulduğunda (cumadan önce hangi gün gelir, marttan sonra hangi ay gelir, haftanın dördüncü günü hangisidir gibi) yanıtlamakta zorluk çeker ya da yanlış yanıtlar,
- Sayı ve harfleri dizgilemekte güçlük çeker, (alfabenin harflerinin sırasını karıştırır; kendisinden sıra ile söylenmesi istenen sayıların yerlerini karıştırır-3865 dersiniz o size 8356 diyebilir),
- Belirli bir sıra içinde yapılması gereken işlerin sırasını karıştırabilir
- Okuma hız ve nitelik açısından yaşlılarından geridir,
- Harf-ses uyumu gelişmemiştir, bazı harflerin seslerini öğrenemez,
- Harfin şekli ile sesini birleştiremez,
- Kelimeleri hecelerken ya da harflerine ayırırken zorlanır,
- Sınıf düzeyinde bir parçayı okuduğunda anlamakta zorlanır, başkasının okuduklarını daha iyi anlar.

1.7.6.2. Yazma Becerisi

- Yaşlılarına oranla el yazısı okunaksız ve çirkindir, sınıf düzeyine göre yazı yazması yavaştır,

- Tahtadaki yazıyı defterine çekerken ya da öğretmenin okuduğunu defterine yazarken zorlanır,
- Yazarken bazı harf ve sayıları, kelimeleri ters yazar, karıştırır (b-d, m-n, 1-i, 2-5, d-t, ğ-g, g-y ,ve-ev gibi) ,
- Yazarken bazı harfleri, heceleri atlar ya da harf/hece ekler,
- Sınıf düzeyine göre yazılı imla ve noktalama hataları yapar, küçük-büyük harf, noktalama,hece bölme hataları,,
- Yazarken kelimeler arasında hiç boşluk bırakmaz ya da bir kelimeyi iki-üç parçaya bölerek yazar, ka lem, yapa bil mektedir gibi.

1.7.6.3. Aritmetik Becerileri

- Aritmetikte zorlanır,
- Dört işlemi yaparken yavaştır, parmak sayar, yanlış yapar,
- Problemi çözüme götürecek işleme karar veremez,
- Yaşına uygun seviyedeki matematik problemlerini yaparken otomatik olarak tepki vermekte zorlanır,
- Sayı kavramını anlamakta güçlük çeker (beş mi bir mi büyüktür, düşünmeden karar vermekte zorlanır),
- Bazı aritmetik sembollerini öğrenmekte zorlanır, karıştırır,

1.7.6.4 Çalışma Alışkanlığı

- Ev ödevlerini almaz, eksik alır,
- Ev ödevlerini yaparken yavaş ve verimsizdir,
- Ders çalışırken sık sık ara verir, çabuk sıkılır, ders çalışmayı sevmez,
- Ödevlerini yaparken birilerinin yardımına ihtiyaç duyar, kendi başına çalışma alışkanlığı gelişmemiştir,

- Öğrenme stratejileri eksiktir, öğrenmeyi düşündükleri şeyleri nasıl kontrol edeceklerini ve yönlendireceklerini (organize edeceklerini), nasıl daha fazla bilgi elde edeceklerini ve öğrendiklerini nasıl hatırlayacaklarını bilemezler, çalışmak için yardım edecek birini beklerler.

1.7.6.5. Organize Olma Becerileri

- Odası, çantası, eşyaları ve giysileri dağınıktır,
- Defter ve kitaplarını kötü kullanır ve yırtar,
- Yazarken sayfayı düzenli kullanamaz, gereksiz satır atlar, boşluk bırakır, sayfanın belirli bir kısmını kullanmaz,
- Defter, kalem gibi çeşitli araçlarını kaybeder,
- Zamanını ayarlamakta güçlük çeker, bir işi yaparken, ne kadar zamana ihtiyacı olduğunu ya da ne kadar zaman harcadığını tahmin edemez,
- Yaptığı işi zamanında bitirmekte güçlük çeker,
- Üzerine aldığı görevleri düzenlemekte zorluk çeker, nereden ve nasıl başlayacağını bilemez.

1.7.6.6. Oryantasyon (Yönelim) Becerileri

- Sağ-sol karıştırır,
- Yönünü bulmakta zorlanır, doğu-batı,kuzey-güney kavramlarını karıştırır,
- İşaret sözcüklerini (burada, şurada, orada gibi) karıştırır,
- Alt-üst, ön-arka kavramlarını karıştırır,
- Zamana ilişkin kavramları (dün-bugün, önce-sonra gibi) karıştırır,
- Gün, ay, yıl, mevsim kavramlarını karıştırır (Hangi aydayız denilince salı, hangi mevsimdeyiz denilince şubat diyebilir),
- Saati öğrenmekte zorlanır.

1.7.6.7. Sözel İfade Becerisi

- Duygu ve düşüncelerini sözel olarak ifade etmekte zorlanır,

- Serbest konuşurken düzgün cümleler kuramaz, heyecanlanır, takılır, şaşırır,
- Sınıfta sözel katılımı azdır,
- Bazı harflerin seslerini doğru olarak telaffuz edemez (r, ş, j gibi harfleri söyleyemez ya da yanlış söyler),
- Soyut kavramları anlamakta güçlük çeker (Esprileri anlamakta zorluk çekebilirler).

1.7.6.8. Motor Beceriler

- İp atlama, top yakalama gibi hareket ve oyunlarda yaşıtlarına oranla başarısızdır (Kaba motor beceriksizlik),
- Sakardır, düşer, yaralanır, istemeden bir şeyler kırar,
- Çatal-kaşık kullanmakta, ayakkabı-kravat bağlamakta zorlanır ya da bu becerileri öğrenmekte zorlanmıştır,
- İnce motor becerilere dayalı işlerde (düğme ilikleme, makas kullanma, boncuk dizme gibi) zorluk çeker,
- Kalem uygun biçimde kavramakta güçlük çeker,
- Yaşıtlarına oranla çizgileri ve çizimleri kötü ve dalgalıdır ,
- Yazısı genellikle okunaksızdır,
- Harflere şeklini vermekte, harfi kapatmakta güçlük çeker.

1.7.7. Duygusal, Davranışsal ve Sosyal Uyum Güçlüğü Çeken Bireyler

Duygusal Uyum Güçlüğü: Sağlık durumu, zihinsel ve duygusal faktörlerle açıklanamayan; bireyin kendisi ve çevresiyle dengeli, doyurucu ilişki kurma ve sürdürmede güçlük çekme, genel bir mutsuzluk ve depresyon hâli, bireysel veya okul problemleriyle ilgili korku, tırnak yeme, parmak emme ve benzeri fiziksel belirtilerden bir veya birden fazlasının uzun süreli olarak ortaya çıkması nedeniyle eğitim performansının ve sosyal uyumunun olumsuz yönde etkilenmesi durumudur.

Sosyal Uyum Güçlüğü: Madde bağımlılığı, yetersiz beslenme, göç, suç işleme, suça yönelme, çalışma, ihmâl, istismar ve terk edilme gibi riskli hayat şartlarından dolayı bireyin eğitim performansının ve sosyal uyumunun olumsuz yönde etkilenmesine denir.

Özellikleri

- Sosyal, duygusal, iletişimde uyum güçlükleri gözlenir.
- Dikkat dağınıklığı, okul başarısı ve arkadaş ilişkilerinde problemler sıklıkla ortaya çıkar.
- Suça yönelme ve aşırı risk alma özellikleri gösterebilirler.
- İçer dönüklük, sosyal ilişkilerde zayıflık veya aşırılıklar gözlenebilir.

Kimi bireylerde yetişme koşullarından, olumsuz aile tutumlarından (aşırı koruyuculuk, ilgisizlik, şiddet v.b.) maddi yetersizliklerden, sosyal, kültürel olanaksızlıklardan dolayı bu farklılıklar daha ileri düzeyde görülerek, olumsuz davranış örüntüleri şeklinde ortaya çıkabilmektedir. Bireye bu olumsuz davranışları öğreten yukarıda sayılan süreçler dikkate alınmadan bakıldığında ve değerlendirildiğinde de bu bireyler duygusal ve davranış bozukluğu gösteren birey olarak görülmektedir.

1.7.8. Otizm

Erken çocukluk döneminde görülmeye başlayan, sosyal etkileşim ve iletişim bozukluğu ile ilgi ve etkinliklerin belirgin sınırlılığı gibi özelliklerle kendini gösteren yaygın gelişimsel bozukluk durumudur.

Özellikleri

1.7.8.1. Duyusal Özellikler

a) İşitsel Uyarılara Karşı Tepkileri : Seslere karşı çok değişik tepkiler gösteren otistik çocukların, erken çocukluk döneminde bazı seslere hiçbir tepki vermemesi, çocukta işitme problemi olduğu düşüncesini çağrıştırmaktadır.

b) Görsel Uyarılara Karşı Tepkileri : Otistik çocukların insan yüzüne ve çevrelerindeki birçok nesneye bakmamalarına karşın, hareket eden, dönen ya da parlak olan

bazı nesnelere çok uzun bakabildikleri, bazılarının zaman zaman ışıktan rahatsız oldukları hatta karanlık bir odada daha rahat ettikleri görülebilmektedir.

c) Acı, Sıcak, Soğuğa Karşı Tepkiler : Bu tepkiler bazı çocuklarda acıyı, sığağı ve soğuğu farketmeme şeklinde ortaya çıkarken, bazılarında ise, soğuk suyla ellerini yıkarken ağlama, eline iğne battığı zaman çığlık atma gibi aşırı duyarlılıklar şeklinde de görülebilmektedir.

d) Dokunulmaya Karşı Tepkiler : Herhangi bir kimse tarafından dokunulmaya, kucağa alınmaya tepki gösteren otistik çocuklar, fiziksel teması reddetmekte ve çevreleriyle ilişki kurmaktan kaçınmaktadırlar.

Otistik çocukların çevrelerindeki duyuşal uyarılara çok farklı tepkiler vermelerine karşın, yeni bir nesneyi genellikle koklayarak, yalayarak ve parmaklarını üzerinde gezdirerek tanımaya ve keşfetmeye çalıştıkları gözlenmektedir.

1.7.8.2. Motor Gelişim Özellikleri

Otistik çocukların ip atlama, dans, yüzme gibi büyük kas motor becerilerin kullanılmasını gerektiren bazı hareketleri taklit etme yetilerinin çok az ya da hiç olmamasına bağılı olarak daha geç öğrendikleri görülmektedir. Kâğıt kesme, kutu içine küp atma ve ipe boncuk dizme gibi küçük kas motor becerilerinin de oldukça zayıf olduğu gözlenmektedir.

Otistik çocukların duruşlarında, ellerini kullanmada zaman zaman normalden farklı bir görünüm sergiledikleri görülmektedir. (Parmak uçlarında yürüme, belli hareketleri tekrar etme, tek ayağı üzerinde ileri geri sallanma, kendi etrafında dönme vb.) Bununla birlikte hiperaktif (çok hareketli) veya hipoaktif (az hareketli) olmaları da diğeri motor davranış özellikleri olarak kabul edilmektedir.

1.7.8.3. Sosyal Gelişim Özellikleri

Kucağa alındığında sarılmama, annenin sesine tepki vermeme gibi davranışları gösteren otistik çocukların çoğu, anneye bağımlılık davranışının yoksunluğunu göstermektedirler. Sevgi ve güvende olma gereksinimi yönüyle diğeri bireylere fiziksel yakınlaşma davranışları görülmemektedir. Otistik çocukların zamanlarının çoğunu tek

başına oynayarak geçirdikleri ve anne-babaları ile iletişim kurmadıkları gözlenmiştir. Çevreyle ilgili en ufak değişikliklerin karşısında çok duyarlı olabildikleri halde insan yüzü ve karşılıklı iletişim bu çocuklar için çok az önem taşımaktadır. Otistik çocuklarda oyun becerisi, sembolik düşüncenin kazanıldığı duyu motor döneme paralel olarak gelişmemektedir. İletişim ve hayal gücünden yoksun olmaları nedeniyle diğer çocukların oyununa katılmazlar.

1.7.8.4. Dil ve İletişim Özellikleri

Çevredeki bireylerle iletişim kurmada yetersiz olma otizmin en belirgin özelliklerinden biri olarak belirtilmektedir.

a) Sözel Olmayan İletişim : Temel duyguları (mutluluk, üzüntü vb.) ifade etmede güçlük, karşısındaki kişinin yüzüne ve gözüne bakmama, karşılıklı iletişim kurmak istemediğinde bağırma, vurma, çılgılık atma gibi özellikler göstermektedirler.

b) Sözel İletişim : Otistik çocukların dil gelişimlerinde, hiç konuşmama, sadece bir-iki kelime söyleme, çok kelimeyle anlamsız konuşma, ekolali konuşma, zamirleri karıştırma, konuşulanları anlamada güçlük çekme, gramer bozuklukları ve telâffuz güçlüğü gibi özellikler görülmektedir.

1.7.8.5. Zihinsel Gelişim Özellikleri

Otistik çocukların zekâ düzeylerini belirleyen testleri kullanmada güçlükler olması ve bu çocukların testlerde düşük performans göstermeleri zekâ bölümlerinin tespitini zorlaştırmaktadır.

Son yapılan araştırmalar temel problemin zihinsel gelişim alanında olduğunu belirtmekte ve bu konudaki tartışmalar zihinsel yetersizliğin birinci olarak dil ve iletişim problemlerine yol açtığı, ikinci olarak da davranışsal ve duygusal güçlükler neden olduğu yönünde yoğunlaşmaktadır.

1.7.8.6. Davranış Özellikleri

İnsana karşı tepkisiz davranma, sosyal etkileşimlerden geri çekilme gibi davranış özellikleri olduğu belirtilebilir.

a) Duygusal Tepkiler:

1) Özel Korkular : Sudan korkma, ayakkabı ayağını sıktığı için ayakkabı giymeyi istememe gibi.

2) Tehlikelerin Farkında Olmama : Yüksek bir duvarın üzerinde yürüme vb.

3) Nedensiz Gülme ve Ağlama Davranışları Gösterme.

4) Değişikliklere Karşı Tepki Gösterme : En küçük bir değişiklik onların sevinç çığlıklarına ya da öfke nöbetlerine yol açabilmektedir.

b) Davranış Problemleri : Öfke nöbetleri, çevresine zarar verici davranışlar, kendisine zarar verici davranışlar, stereotip vücut hareketleri (kendiliğinden başlayan hareketler) otistik çocuklarda görülen davranış problemleridir.

1.7.8.7. Özel Beceriler

Bunlar genellikle konuşma becerisi soyut anlam içermeyen türden becerilerdir. Otobüs hareket saatleri, sayılar vb. ayrıntılar ilgili bazı görsel yetenekler şeklinde de ortaya çıkabilmektedir. Kendi kendine okuma-yazma öğrenebilme, okuduğunu anlamasa da akıcı bir şekilde okuyabilme, kısa sürede ezberleyebilme gibi iyi bir belleğe sahip olan erken gelişmiş kavramsal veya görsel-motor yetenekleri olan otistik çocuklara da rastlanmaktadır.

1.7.9. Üstün Yetenekli Çocuklar

Üstün veya Özel Yetenek: Zekâ, yaratıcılık, sanat, spor, liderlik kapasitesi veya akademik alanlarda akranlarına göre üst seviyede performans gösterme durumudur.

Üstün zekalı ve üstün yeteneklilerin öğrenme yetenekleri, okullardaki genel eğitimin gerektirdiğinin çok üstündedir. Özellikle ilköğretim ve orta öğretim programları bu bireylerin ihtiyaçlarına göre düzenlenmiş olmadığından ve bundan dolayı da yeteneklerinin tümünü kullanamadıklarından dolayı Üstün zekalı ve Üstün yetenekli

bireylerin, özel eğitim kapsamına alınarak , özel programlar ve özel yetişmiş personel tarafından eğitilmeleri gerekmektedir.

Özellikleri

- Gelişimin tüm alanlarında yaştlarının ilerisindedirler.
- Erken yürür, erken konuşur, okumayı erken yaşta öğrenirler.
- Sürekli soru sorarlar, meraklıdırlar.
- Zihinsel ve fiziksel olarak büyük bir enerjiye sahiptirler.
- Ayrıntılara olağanüstü dikkat ederler.
- Öğrenme ve bilgiye sürekli açlık duyarlar.
- Zengin sözcük hazinesine sahiptirler. Kelimeleri doğru telaffuz ederler, yerli yerinde kullanırlar ve akıcı bir konuşmaları vardır.
- Çabuk öğrenme, kavrama ve akılda tutma özellikleri vardır.
- Uzun süre dikkatlerini bir konu üzerinde yoğunlaştırabilirler.
- İlgi alanları geniştir.
- Karmaşık problemler çözmekten hoşlanırlar.
- Sorumluluk duyguları kuvvetlidir. Sorumluluk almayı çok ister ve bunu yerine getirmekten hoşlanırlar.
- Gözlem güçleri vardır.
- Genelleme ve soyutlama yaparak bilgilerini başka alanlara aktarabilirler.
- Sebep-sonuç ilişkisine ilgi duyarlar.
- Yaratıcılık ve mucitlik özellikleri vardır.
- Azimli ve sebatlıdırlar.
- Kendilerine güvenleri tamdır.
- Espri yetenekleri vardır.

- Duyarlıdırlar, başkalarına karşı empati duyarlar.
- Güçlü bir konsantrasyona sahiptirler.
- Liderlik özellikleri vardır.
- Amaçlarına ulaşmaktan ve başarıdan zevk duyarlar.
- Orijinal ve eleştirel düşünceye sahiptirler.
- Başkalarıyla kolayca işbirliği yaparlar.
- Alçak gönüllüdürler, başkalarına yardım etmekten hoşlanırlar.
- Çalışkandırılar.

Ancak bütün bu özellikler her çocukta aynı derecede bulunmaz.

1.7.10. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu

Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu: Çocukta 7 yaşından önce başlayan, en az iki ortamda (ev, okul) 6 ay süreyle yaşına ve gelişim seviyesine uygun olmayan dikkat eksikliği, aşırı hareketlilik, hiperaktivite ve dürtüsellik belirtileriyle görülen bozukluğa denir.

Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu gösteren bireylerde öğrenme , davranış vb. problemler görülebilmektedir.

Özellikleri

1.7.10.1. Bilişsel Gelişim Özellikleri:

- Zekaları normal ya da normalin üstünde olmasına rağmen dikkatleri çok kısa süreli ve çabuk dağıldıkları için genellikle öğrenme problemleri yaşamaktadırlar.
- Genellikle başladıkları işi sonlandırmada güçlük çekerler. Devamlı dikkat ve emek isteyen işlerde çalışmak istemezler.
- Dikkatlerini uygun olarak ortama yönlendirmede zorluk yaşamaktadırlar.
- Çalışmalarını plansız, düzensiz ve karmakarışık bir biçimde sürdürürler.

- Günlük işlerinde genellikle unutkandırlar. Randevularını, beslenme saatini, eşyalarını, öğretmenin aileye gönderdiği mesajları vb. sıklıkla unutabilmektedirler.
- Okuma ve yazma becerilerinde sıkıntılar yaşayabilmektedirler.
- Bu çocukların bellek işleyişinde güçlükleri vardır. Belleğe ilişkin asıl sorun, söylenen sözün çocuğun dikkat alanına girmemesi nedeniyle öğrenmede yetersizlik yaşanmasıdır. Aileler ve öğretmenler sıklıkla bu çocukların unutkanlıklarından yakınmaktadırlar. Bellek sorunları özellikle çocuklardan bir şey yapmaları istendiğinde ya da birkaç yönerge aynı anda verildiğinde yaşanır.

1.7.10.2 Motor Gelişim Özellikleri

- Bazı DEHB çocuklarda gelişimsel gerilik görülebilmektedir. Motor koordinasyonu zayıf olabilmektedir. DEHB olan çocukların çoğu ince motor becerisi gerektiren işlerde özellikle yazı yazmada zorluk yaşarlar.

1.7.10.3. Sosyal ve Duygusal Gelişim Özellikleri

- Dikkat sürelerinin kısa ve atak olmaları çocukların sosyal kuralları öğrenmelerini güçleştirmektedir. Bu nedenle arkadaş bulmakta ve kurallarına göre oyun oynamakta güçlük çekebilmektedirler.
- Grup içinde oynarken ya da çalışırken sırasını beklemekte zorlanmaktadırlar ve yönergelere ve kurallara uymada zorluk yaşadıkları için sosyal olarak uyumsuzluk göstermektedirler.
- Aşırı hareketlidirler.
- Eşyalarını, kitaplarını, kalemlerini ve oyuncaklarını sık sık kaybetmektedirler.
- Ödevlerin ve etkinliklerin düzenlenmesinde sıklıkla zorluk çekmektedirler. Çoğu kez olası sonuçları düşünmeden kendini fiziksel olarak tehlikeye atabilirler (sağına soluna bakmadan caddeye fırlamak gibi),
- İsteklerini ertelemekte ve dürtülerini kontrol etmekte zorluk çekebilmektedirler.

1.7.10.4. Dil ve Konuşma Özellikleri

- Konuşurken ses ve sözcük atlamaları görülebilir.

2.1 Kaynaştırma Eğitimi

Kaynaştırma eğitimi, özel eğitime muhtaç bireylerin akranlarıyla birlikte eğitim-öğretim süreçlerini bütün kademelerde sürdürme esasına dayanan, destek hizmetlerinin sağlandığı özel eğitim uygulamalarıdır. Başka bir deyişle özel eğitime muhtaç bireyler ile diğer bireylerin eğitsel ve sosyal bütünleşmesini sağlama işlemidir.

2.2 Kaynaştırma Eğitiminin Amacı

- 1- Özel eğitime muhtaç bireyde istendik davranışlar oluşturmak,
- 2- İlgi ve yeteneklerini en iyi şekilde kullanmasını sağlamak,
- 3- Toplum içerisinde yaşamasını kolaylaştırmak olarak saptanmıştır.

2.3 Kaynaştırma Eğitiminin Tarihçesi

Tarihe bakıldığında engellilerin normal gelişim gösteren akranlarından ayrı olarak özel eğitim okullarında veya özel eğitim sınıflarında eğitildiği görülmektedir . İkinci dünya savaşı sonrası 1950'li yıllarda çok nadir dile getirilmeye başlanan engelli bireylerin engelli olmayan yaşlılarıyla aynı eğitim ortamını paylaşması fikri 1960'lı yıllarda giderek daha fazla taraflar bulmaya başlamıştır. Bu dönemde yapılan araştırmalarda bu öğrencilerin bir çoğuna normal sınıflarda okuma hakkı verildiğinde normal akranlarıyla ilişki kurabildiği ve sınıf aktivitelerine katılabildikleri görülmüştür. Hareketin öncülüğünü ise engelli bireylerin ebeveynleri başlatmıştır. Bu dönemlerde dünyada kaynaştırılmaya başlayan ilk engel grubunu görme engelliler oluşturmuştur.

2.4. Ülkemizde Kaynaştırma Eğitimi ile İlgili Yasal Düzenlemeler

Anayasamızın, "...Devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma faydalı kılacak tedbirleri alır." hükmü uyarınca;

İlgi (a) Kanun'un 7. maddesinde eğitim hakkı ve 8. maddesinde de eğitimde fırsat ve imkân eşitliği başlığı altında, "özel eğitim ... alır." hükmü yerini almıştır.

İlgi (b) Kanun'un 6. maddesinde; özel eğitim gerektiren bireyler için okul ve sınıfların açılmalarının zorunlu olduğu belirtilmektedir. Aynı Kanun; mülkî amirleri, ilköğretim müfettişlerini ve zabıta teşkilâtını zorunlu öğrenim çağındaki çocukların ilköğretim kurumlarına devamlarını sağlamakla yükümlü kılmış, veli yahut vasi veya aile başkanlarını ve okul idarelerini yardımla ve her türlü tedbiri almakla görevlendirmiştir.

İlgi (c) Kanun'un yürürlüğe girmesiyle, özel eğitim gerektiren bireylerin de zorunlu eğitimleri kesintisiz sekiz yıl olmuştur.

İlgi (d) Kanun Hükmünde Kararname ile özel eğitim yeni bir yapıya kavuşturulmuştur. Daha önceden özel eğitim okulu ağırlıklı olan bu yapılanma çağdaş bir anlayış ile kaynaştırma eğitimi esas alınarak düzenlenmiştir. Söz konusu kararnamenin 24. maddesi; resmî ve özel okul öncesi, ilköğretim ve orta öğretim okulları ile yaygın eğitim kurumlarının; kendi çevrelerindeki özel eğitim gerektiren bireylere özel eğitim hizmetleri sağlamakla yükümlü olduklarını hükme bağlamıştır.

İlgi (e) Yönetmelik gereğince de zorunlu eğitimlerini kaynaştırma eğitimi kapsamında sürdürebilecek öğrenciler için gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir. Söz konusu Yönetmelik'in 16. maddesinin (c) bendinde; İldeki, kaynaştırma uygulamaları yapılacak okul, kaynak oda, hazırlık ve özel eğitim sınıfları gereksiniminin belirlenmesi ve açılması için gerekli önlemlerin Özel Eğitim Hizmetleri Kurulunca alınacağı belirtilmiştir.

Engelli çocukların psikolojik yönden sağlıklı bir biçimde gelişmeleri için toplumun diğer bireylerinin sahip olduğu normal yaşam deneyimlerine sahip olmaları gerekir. Bu deneyimler de ancak bu çocukların akranları ile bir arada olmaları yoluyla kazanılır.

Zorunlu eğitimin özel eğitim gerektiren bireyler için de ilgi (c) Kanun gereğince kesintisiz sekiz yıl olması ve ilgi (d) Kanun Hükmünde Kararname gereğince özel eğitimde kaynaştırma eğitiminin esas alınacağı göz önünde bulundurularak kaynaştırma eğitimi kapsamında olan öğrencilerin zorunlu eğitimlerini tamamlamalarını ve eğitim-öğretim haklarından en üst düzeyde yararlanmalarını sağlamak amacıyla aşağıdaki tedbirlerin alınması lüzumlu görülmektedir;

1) Akranları ile aynı sınıfta eğitime devam edebilecek öğrenciler için ilgi (e) Yönetmelik esaslarına göre, gerekli önlemler alınacaktır.

2) Durumları ayrı bir sınıfta eğitilmeyi gerektiren öğrenciler için özel eğitim sınıfları yaygınlaştırılacaktır.

3. İlgi (c) Yönetmelik'in 24. maddesinde 37-72 ay arasındaki özel eğitim gerektiren çocukların okul öncesi eğitimlerinin zorunlu olduğu, kaynaştırma eğitimi uygulamaları temeline dayalı olarak destek eğitim plânları çerçevesinde sürdürülecektir.

Özel eğitim gerektiren öğrencilerin okul öncesi eğitimlerinin sağlanması için özel eğitim ilköğretim okullarında ve eğitim uygulama okullarında gerekli tedbirler alınarak kaynaştırma uygulamaları için ilgili okullarla iş birliği yapılacaktır.

4. İlköğretimlerini tamamlayan işitme ve ortopedik engelli öğrencilerden; işitme engelliler meslek liseleri ile ortopedik engelliler meslek liselerinde parasız yatılı olarak öğrenim görmek isteyen öğrenciler Bakanlıkça, bu okullarda gündüzlü olarak öğrenim görmek isteyen öğrenciler okul müdürlüklerince, diğer meslek liselerinde öğrenim görmek isteyen engelli öğrenciler ise Meslekî ve Teknik Öğretim Yönetmeliği'nin 41. maddesine göre il/ilçe öğrenci yerleştirme komisyonunca yerleştirilir. Ayrıca, liselerde kaynaştırma yoluyla eğitimlerini sürdürebileceği öğretmenler kurulunca belirlenen görme yetersizliği olan öğrencilerin parasız yatılı olarak yerleştirilme işlemleri de önceden olduğu gibi Bakanlığımızca yapılacaktır.

5. İlgi (e) Yönetmelik'in 67. maddesinde kaynaştırmanın kapsamı, 68. maddesinde Kaynaştırma Yoluyla Eğitim Uygulama İlkeleri, 69. maddesinde Kaynaştırma Yoluyla Eğitim Uygulama Ölçütleri, 70. maddesinde Tam Zamanlı Kaynaştırma Uygulamaları, 71. maddesinde Yarı Zamanlı Kaynaştırma Uygulamaları, 72. maddesinde Kaynaştırma Uygulamalarında Görev ve Sorumluluklar, 73. maddesinde Değerlendirme konuları yer almıştır. Uygulamalarda ilgili maddelere dikkat edilecektir.

Kaynaştırma eğitiminden yararlanan öğrencilerin değerlendirilmesi hususunda Yönetmelik'in 73. maddesi gereğince;

a) Kaynaştırma uygulamalarında eğitimlerini sürdüren öğrenciler devam ettikleri okulun sınıf geçme ve sınav yönetmeliğine göre değerlendirilir. Ancak bireysel ve gelişim özellikleri dikkate alınarak sınavlarda gerekli önlemler alınır ve düzenlemeler yapılır. Değerlendirmede, öncelikle bireyselleştirilmiş eğitim programlarındaki hedeflerin gerçekleştirilmesi sağlanacaktır.

b) Zihinsel öğrenme yetersizliği olan öğrencilerden yaşı ve fiziksel gelişimi uygun olanlar, sınıf öğretmeninin önerisi ve ailenin onayı ile birinci sınıfa iki yıl devam edebilirler. Ancak, ilköğretimin diğer sınıflarında sınıf tekrarı yapılmayacaktır.

c) Görme yetersizliği olan öğrencilere; yazılı yoklamalarda yeteri kadar zaman verilecektir. Braille-kabartma yazı olarak verilen cevaplar sınavdan hemen sonra öğretmenin öğrenciye okutulmasıyla değerlendirilecektir. Yazılı yoklamalarda daktilo, bilgisayar gibi cihazlardan yararlanılabilir. Bu öğrenciler, çizimli ve şekilli sorulardan muaf tutulacaklardır.

d) İşitme yetersizliği olan öğrenciler; ilköğretim ve orta öğretimde, istekleri doğrultusunda müzik ve yabancı dil dersleri programlarının bazı konularından veya tamamından muaf tutulacaklardır.

İşitme yetersizliği olan öğrencilerin başarıları yazılı sınavlar, ödevler ve projelerle değerlendirilecektir.

e) Ortopedik yetersizliği olan öğrencilerin yazmada güçlük çektiği belirlenenler sözlü olarak değerlendirileceklerdir.

Sinir sisteminin zedelenmesi ile ortaya çıkan yetersizliği olanlar ise çoktan seçmeli testler ile değerlendirileceklerdir.

f) Dil ve konuşma güçlüğü olan öğrencilerin değerlendirilmesinde yazılı sınavlar, ödevler ve projeler dikkate alınacaktır.

g) Özel öğrenme güçlüğü olan öğrenciler; güçlükten etkilenme durumlarına göre yazılı sınav veya sözlü değerlendirmelerin birinden istekleri doğrultusunda muaf tutulacaklardır.

h) Hiperaktivite ve dikkat yetersizliği olan öğrenciler, bu özellikleri göz önüne alınarak kısa cevaplı ve az sorulu yazılı sınavlar, ödevler ve projelerle değerlendirileceklerdir.

1) Duygusal uyum güçlüğü olan (otistik ve diğerleri) öğrencilerin değerlendirilmeleri öğrencilerin psikolojik yönden hazır oldukları zamanda yapılacaktır.

i) Kaynaştırma uygulamalarına devam eden öğrenciler, alınan her türlü özel eğitim önlemine rağmen, her tür ve kademedeki bir dersin öğretim programında başarısız ise genel derslerindeki ortalamaya bakılarak genel başarı ortalamasının altında bir not ile değerlendirilemezler.

6. Kaynaştırma eğitiminin niteliğini arttırmak amacıyla;

a) Uygulanan kaynaştırma programları, engelli öğrencinin özellik ve ihtiyaçlarına uygun ortam (fiziksel ve eğitsel) düzenlenerek yapılacaktır.

b) Sosyal ve kültürel faaliyetler düzenlenerek bu faaliyetlere engelli ve normal öğrencilerin bir arada katılımları sağlanacaktır.

7. İlgili (f) Yönetmelik'in 2. maddesinin (b) bendinde yer alan, gezerek özel eğitim görevi verilen öğretmen kadrolarının değerlendirilmesi ve kaynak oda oluşturulması hususlarında gerekli önlemler alınacaktır.

2.5. Diğer Ülkelerde Kaynaştırma Eğitimi

2.5.1. Belçika'da Kaynaştırma Eğitimi

Özürlüler eğitimi, öğrencinin normal anaokuluna giriş yaşı olan 2,5-3 yaşında başlayıp, 21 yaşına kadar devam eder. Bir çocuk 2,5 yaşından itibaren her an için özürlüler anaokuluna kaydolabilir. Özürlüler ilkokulu eğitimi, normal olarak 6 yaşında başlar. Bu yaş süresi en fazla iki yıl ertelenebilir. Yani özürlüler ilkokulu eğitimine başlangıç yaşı sekiz yaşına kadar uzatılabilir. Bu geçişi öğretmenler kurulu ve rehberlik merkezinin tavsiye kararı belirler. Okul ve rehberlik merkezinin kararı ile özürlüler anaokul eğitiminden normal ilkokul eğitimine geçmek mümkündür. Özürlüler ilkokulu eğitimi normal olarak yedi yıl sürer. Yani çocuklar onüç yaşına kadar bu okula devam ederler. Orta öğretime

geçiş bu okulda da iki yıl ertelenebilir. Özürlü öğrencilerin okullara taşınma işlemini yetkili makamlar üstlenmektedirler.

Kaynaştırma eğitimi ; bir özürü olmasına rağmen, normal eğitime devam eden öğrencilere verilen eğitimi içermektedir. Kaynaştırma eğitiminde; normal temel eğitim okulları ile özürlüler eğitimi okulları birlikte görev yapmaktadırlar. Böylece, özürlü öğrenciler, normal temel eğitim okulunda derslere ve faaliyetlere devam edebilirler. Kaynaştırma eğitimi geçici veya sürekli olabilir ve aynı zamanda derslerin ve faaliyetlerin sadece bir bölümünü veya tamamını kapsayabilir.

2.5.2. Japonya’da Kaynaştırma Eğitimi

Engelli çocukların engel türlerine göre ayrıştırılmış okullara yaptırabileceklerini öngören Okullaştırma Kanunu bulunmaktadır. Ancak, engelli öğrenciler ve ailelerin genel isteği normal okullara devam etme yönündedir. Kamuoyunda bu yönde oluşan bir baskıdan dolayı gün geçtikçe kaynaştırma eğitimi uygulayan okulların sayısında artış gözlenmektedir.

Kaynaştırma eğitimi Japonya’da 1973 yılından beri uygulanmaktadır. Yetkililer uygulamanın başladığı ilk zamanlarda buna karşı çıkmakla birlikte daha sonra oluşan kamuoyu baskılarına dayanamayıp bütünleştirmeyi ve kaynaştırmayı benimseyen yeni bir eğitim sistemi oluşturmuşlardır. Önceleri sadece ilköğretim düzeyinde uygulanan kaynaştırma eğitimi daha sonraları ileri eğitim düzeylerine de yayılmıştır.

2.6 Kaynaştırma Eğitiminin İlkeleri

- a) Özel eğitime ihtiyacı olan bireyin akranlarıyla aynı kurumda eğitim görme hakkı vardır.
- b) Kaynaştırma, özel ve genel eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır.
- c) Hizmetler yetersizliğe göre değil, eğitim ihtiyaçlarına göre planlanır.
- d) Karar verme süreci aile-okul-eğitsel tanılama sürecine göre gerçekleşir.
- e) Kaynaştırmaya erken başlamak esastır.
- f) Kaynaştırmada bireysel farklılıklar esastır.

- g) Duyu kalıntısından yararlanmak esastır.
- h) Gönüllülük,sevgi,sabır,gayret gerekmektedir.
- i) Eğitim normal insanlarla ve doğal ortamlar da verilmelidir.
- j) Eğitim, bireyi toplumun bir parçası haline getirmeyi amaçlar.

2.7. Kaynaştırma Eğitiminin Yararları

Kaynaştırma eğitiminin özel eğitime muhtaç bireye olduğu kadar normal çocuklara, ailelere ve de öğretmenlere de yarar sağlamaktadır.

2.7.1. Özel Eğitime Muhtaç Bireye Yararları

- Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı (BEP) yardımıyla kapasite ve öğrenme hızına göre eğitim alır.
- Bireyde kendine güven , işe yarama, takdir edilme, cesaret, sorumluluk gibi sosyal değerler gelişir.
- Normal öğrencilerle birlikte çalışmalarını daha büyük başarıları elde edebilme azmi oluşturur.
- Olumsuz davranışlarının yerini olumlu davranışlar almaya başlar.
- Diğer öğrencilerle paylaşmış oldukları ortam, onlara toplum içerisinde kendilerini gösterebilme imkanını doğurur.

2.7.2. Normal Çocuklara Yararları

Özürlü bireylere karşı hoşgörü, yardımlaşma ve ahlaki anlayışları gelişir.

Bireysel farklılıkların farkına varır, doğal karşılar ve hoşgörülür olur.

Lider olma, sorumluluk alma duygusu gelişir.

2.7.3. Ailelere Yararları

- Çocuk üzerindeki beklenti düzeyleri, çocuklarının kapasiteleriyle uygunluk göstermeye başlar.

- Çocuklarının ilgi ve ihtiyaçları konusunda daha sağlıklı bilgi edinme imkanları olur.
- Aile içi çatışmalar azaltarak aile içi huzurun artmasını sağlar.
- Çocuklarına nasıl yardım edecekleri doğrultusunda fikir sahibi olmalarını sağlar.

2.7.4. Öğretmenlere Yararları

- Şartsız kabul, sabır, hoşgörü, bireysel özelliklere saygı davranışları gelişir.
- Eğitimde ekonomiklik ve fırsat eşitliği sağlanır.
- Kaynaştırma öğrencisi ile yapılan çalışmalar sayesinde öğretim becerileri gelişecek ve deneyimleri artacaktır.

2.8. Kaynaştırma Uygulamaları

Tam Zamanlı Kaynaştırma: Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencinin kaydı normal sınıftadır; öğrenci tam gün boyunca normal sınıfta eğitim almaktadır.

Yarı Zamanlı Kaynaştırma: Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencinin kaydı özel sınıftadır; özel eğitim sınıfı öğrencisi başarılı olabileceği derslerde kaynaştırma sınıfında eğitim almaktadır.

Tersine Kaynaştırma: Yetersizlikleri olmayan bireyler istekleri doğrultusunda özellikle okul öncesi eğitimde, çevrelerindeki kaynaştırma uygulaması yapan özel eğitim okullarında açılacak sınıflara kayıt yaptırabilirler.

2.9. Ölçme ve Değerlendirme

Kaynaştırma uygulamasındaki öğrenciler;

- Devam ettikleri okulun sınıf geçme ve sınavlarla ilgili hükümlerine göre değerlendirilir.
- Bireysel ve gelişim özellikleri dikkate alınarak, sınavlarda gerekli önlemler alınır ve düzenlemeler yapılır.
- Değerlendirmede, öncelikle bireyselleştirilmiş eğitim programlarında hedeflerin gerçekleştirilmesi esas alınır.

2.10. Kaynaştırma Eğitimi Basamakları

1. Engelli çocuğun ayrıntılı olarak tanınması
2. Gerekiyorsa tıbbi rehabilitasyonunun yapılması
3. Uygun araçlar seçilerek duyu kalıntısı (artığı)nın güçlendirilmesi
4. Engelli çocuğun eğitime hazırlanması
5. Normal çocuğun eğitime hazırlanması
6. Ailenin eğitimi
7. Öğretmenlerin ve yardımcı personelin eğitimi
8. Uygun eğitim modelinin seçilmesi
9. Eğitim programlarının hazırlanması
10. Eğitim ortamlarının düzenlenmesi (fiziksel, eğitsel, sosyal, psikolojik)
11. Eğitim materyallerinin hazırlanması
12. Destek eğitimi (kaynak oda, gezici öğretmen vb.)
13. Uygun eğitim yöntemlerinin kullanılması
14. Ek çalışma programlarının uygulanması (kültürel, sosyal, sportif, aile vb.)
15. Temel eğitim programlarının uygulanması
16. İlgili bilgi ve becerilerin kazandırılması (öz bakım, akademik, iş, meslek vb.)
17. Sosyal ve mesleki bütünleşme becerilerinin kazandırılması
18. Okul dışı kaynaştırma çalışmalarının yapılması
19. İzleme ve değerlendirme çalışmalarının yapılması
20. Düzenleyici ve iyileştirici çalışmaların yapılması

2.11. Kaynaştırma Eğitiminde Öğrencilere Kazandırılacak Beceriler

Kaynaştırma eğitiminde öngörölen amaçların tam anlamıyla gerçekleştirilebilmesi için eğitim-öğretim etkinliklerinde engelli çocuklara şu tür becerilerin sırayla kazandırılması gerekmektedir.

2.11.1 Öz bakım becerileri

- Temizlik
- Giyim
- Beslenme

2.11.2. Temel Akademik Beceriler

- Dil gelişimi
- Okuma
- Anlama
- Anlatma
- Yazma
- Hesap
- Ölçme
- Zaman
- Para

2.11.3. Sosyal Beceriler

- Duyu gelişimi
- Dil gelişimi
- Duygu gelişimi
- Dinleme

- Konuşma
- İfade etme
- İletişim
- Katılımcılık

2.11.4. Benlik Gelişimi

- Farkına vardiırma
- Benimsetme
- Güçlendirme
- Geliştirme
- Hedef oluşturma
- Ait olma
- Beğenme-beğenilme
- Kendini gerçekleştirme

2.11.5. İş ve Mesleki Beceriler

- Büyük kas gelişimi
- Küçük kas gelişimi
- El-yüz koordinasyonu
- İş ve meslek öğrenmenin önemini anlama
- Araç-gereçleri tanıma
- Emniyet tedbirleri alma
- Temel iş yapma becerisi kazanma
- Yetenekleri doğrultusunda yönlendirme
- İstihdam

2.11.6. Vatandaşlık Becerileri

- Sorumluluk alma
- Üretici hale gelme
- Toplumsal değerleri benimseme
- Sosyal bütünleşme

2.12. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP)

Bireyin gelişimi veya ona uygulanan programın gerektirdiği disiplin alanlarında (öz-bakım, akademik beceriler, sosyal beceriler, iletişim v.b) eğitsel gereksinimlerini karşılamak üzere uygun eğitim ortamlarından (okul, özel eğitim okulu, özel sınıf, mesleki eğitim merkezi, vb.) ve destek hizmetlerden (kaynak oda, sınıf-içi yardım, dil ve konuşma terapisi, fiziksel rehabilitasyon v.b) en üst düzeyde yararlanmasını öngören yazılı dökümandır. Bu doküman aile, öğretmen ve ilgili uzmanların işbirliği ile planlanır ve bireyin ailesinin onayı ile uygulanır.

2.12.1. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Hazırlama Aşamaları

- Bireyselleştirilmiş eğitim programını hazırlayacak ekibin oluşturulması,
- Çocuğun eğitsel performans (işlevde bulunma) düzeyinin belirlenmesi,
- Uygun eğitim ortamları ve bu ortamlarda sunulacak destek hizmetlerin belirlenmesi,
- Bireyselleştirilmiş öğretim programının hazırlanması,
- Uzun ve kısa dönemli amaçların belirlenmesi,
- Uygun öğretim materyalleri ve öğretim yöntemlerinin belirlenmesi,
- BEP' in uygulanması, izlenmesi ve değerlendirme biçimine karar verilmesi.

2.12.2. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programının Amaç ve İlkeleri

Bireyselleştirilmiş eğitim programının temel amacı, bu öğrencilere en üst düzeyde yararlanabilecekleri eğitim fırsatları sunmaktır. BEP'in işlevleri şu şekilde özetlenebilir,

- BEP toplantıları, aile, ve okul personeli arasındaki iletişim aracıdır. Öğrencinin gereksinimleri, nelerin sağlanabileceği ve karşılaşılabilecek durumların neler olabileceği konusunda her iki tarafa da eşit söz hakkı sağlar.
- BEP, öğrencinin gereksinimi olan özel eğitim hizmetleri ve ilişkili destek hizmetlerin öğrenciye sunulacağına ilişkin yazılı bir taahhüttür.
- BEP ailenin, okulun ve ilişkili tüm birimlerin çalışmalarını ve bunların öğrenciye katkılarını izleme ve değerlendirme aracıdır.

2.12.3. Bireyselleştirilmiş Eğitim Planının Öğeleri

- Öğrencinin o andaki eğitsel işlevde bulunma veya performans düzeyi.
- Eğitsel performans düzeyi, bulunduğu gelişim evresi ve yaş gibi faktörleri dikkate alınarak belirlenen bir yılın sonunda gerçekleşecek uzun dönemli amaçlar. Uzun dönemli amaçlara ulaşmayı sağlayacak kısa dönemli amaçlar.
- Öğrenciye sağlanabilecek özel eğitim ve destek eğitim hizmetleri.
- Öğrenciye sunulan hizmetlerin ne zaman başlayacağını, devam edeceği ve biteceği süreyi, değerlendirme zamanlarını belirten bir zaman çizelgesi.
- Öğrenciye sunulacak hizmetlerden sorumlu olan kişiler.
- BEP'in objektif ölçütlere dayalı olarak hangi araçlarla ve nasıl değerlendirileceği.

2.13. Kaynaştırma Uygulamalarının Başarıya Ulaşmasında Sınıf Öğretmenine Düşen Görevler

1. Kaynaştırma başlamadan önce kaynaştırılacak öğrenciyi ve kaynaştırma sınıfını hazırlama;
2. Kaynaştırılan öğrencinin eğitsel gereksinimlerini ve işlevde bulunma düzeyini belirleme;
3. Kaynaştırılan öğrenci için eğitsel amaç saptama;
4. Kaynaştırılan öğrenci için öğretim desenleme ve uygulama;
5. Kaynaştırılan öğrenci için öğretimi kolaylaştırıcı ve destekleyici etkinliklerde

bulunma

6. Kaynaştırılan öğrencinin diğer öğrencilerle etkileşimini sağlama;

7. Kaynaştırılan öğrenci ile gerçekleştirilen öğretimin etkililiğini değerlendirmektir .

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde; araştırma modeli, evren, örneklem, veri toplama araçları, araştırma süreci, verilerin toplanması ve verilerin analizi yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada betimleme modeli kullanılmıştır. Sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterliliklerinin tespit edilebilmesi için; Aksüt, M, Battal, İ. ve Yıldız, F. (2005) ‘ın “Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Yeterlilikleri “ konulu araştırmada geliştirilip kullanılan “Kaynaştırma Eğitimi Anketi” kullanılmıştır.

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini 2005-2006 eğitim-öğretim yılında Uşak ili, merkez, ilçe ve köy ilköğretim okulları oluşturmaktadır. Araştırma evrenini oluşturan 71 ilköğretim okulundan random olarak 23 ilköğretim okulu seçilmiş ve “Kaynaştırma Eğitimi Anketi” sözkonusu okullarda görev yapan sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerine uygulanmıştır. Bu tür örneklem seçiminde evreninin her biriminin bağımsız ve eşit olarak katılma olasılığı olmasından dolayı yansızlık kuralı uygulanmış olacaktır.

Çizelge 1. Örneklemdeki İlköğretim Okulları ve Anket Uygulanan Sınıf Öğretmenleri ve Branş Öğretmenleri Sayıları

Okulun Adı	Sınıf Öğretmeni	Branş Öğretmeni	Toplam
Atatürk İlköğretim Okulu	31	12	43
Aybey İlköğretim Okulu	20	8	28
Bir Eylül İlköğretim Okulu	13	6	19
Cumhuriyet İlköğretim Okulu	10	4	14
Dikilitaş İlköğretim Okulu	10	3	13
Ergenekon İlköğretim Okulu	22	8	30
Fatih İlköğretim Okulu	19	5	24

Çizelge 1'in Devamı

Fevzi Çakmak Y.İ.B.O	4	3	7
Ganime Özadam İlköğretim Okulu	10	4	14
Hasan Hilmi İlköğretim Okulu	20	8	28
Karaağaç İlköğretim Okulu	12	4	16
Kurtuluş İlköğretim Okulu	7	4	11
Malkoçoğlu İlköğretim Okulu	20	5	25
M.Akif Ersoy İlköğretim Okulu	10	4	14
M.Sadık Boz İlköğretim Okulu	10	4	14
Milli Egemenlik İlköğretim Okulu	10	5	15
Muharremşah İlköğretim Okulu	7	2	9
Ömer Bedrettin ilköğretim okulu	27	12	39
Özdemirler İlköğretim Okulu	10	4	14
Susuzören İlköğretim Okulu	7	3	10
Timur Ertürk İlköğretim Okulu	9	3	12
Turan Akçay İlköğretim Okulu	5	3	8
Vala Gedik İlköğretim Okulu	-	-	-

Çizelge 1. de görüldüğü gibi araştırma için 293 sınıf öğretmeni ve 114 branş öğretmenine anket uygulanmıştır. Ancak 285 sınıf öğretmeni ve 104 branş öğretmeninden dönüt alınabilmiştir. Sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime ilişkin aynı eğitimi aldıkları düşünülmektedir.

3.3. Verilerin Toplanması - Veri Kaynakları

Araştırma verilerinin toplanmasında izlenen yollar ve kullanılan araçlar aşağıda açıklanmıştır.

Araştırma için öncelikle literatür taraması yapılmıştır. Bunun için konu ile ilgili tez, kitap, makale ve diğer kaynaklar taranmıştır.

Araştırmada verilerin toplanması için “Kaynaştırma Eğitimi Anketi” kullanılmıştır. Anket ; özel eğitim gerektiren bireyleri tanılama, kaynaştırma eğitimi uygulamalarında kullanılan eğitim-öğretim yöntem ve teknikleri bilme ve kullanabilme, kaynaştırma eğitimi ile ilgili ilkeleri bilme ve uygulayabilme, ölçme ve değerlendirme olmak üzere 4 bölümden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin; özel eğitime muhtaç bireyleri tanıyabilme yeterliliğini tespit edebilmek amacıyla 3 anket maddesi, kaynaştırma eğitiminde uygulanan yöntem ve teknikleri bilme ve kullanabilme yeterliliğini tespit edebilmek amacıyla 12 anket

maddesi, kaynaştırma eğitimi ilkelerini bilme ve uygulayabilme yeterliliklerinin tespit edilebilmesi için 9 anket maddesi ve ölçme-değerlendirme konusundaki yeterliliklerinin tespit edilebilmesi amacıyla da 4 anket maddesi kullanılmıştır.

Anket örneği Ek 1’ de verilmiştir. Anket 2005-2006 eğitim-öğretim yılında Uşak ili Merkez , köy ve beldelerinde uygulanmıştır. Araştırma için Mili Eğitim Bakanlığı’ndan izin alınmıştır (Ek 2) .

3.4 Verilerin Çözümlemesi

Araştırma verilerinin analizinde “SPSS For Windows 15.0” paket programı kullanılmıştır.

Araştırmaya katılanlara uygulanan anketlerdeki cevapların değerlendirilmesinde beşli seçenek kullanılmıştır. (1 “Hiç Katılmıyorum”, 2 “Az Katılıyorum”, 3 “Katılıyorum”, 4 “Çok Katılıyorum”, 5 “Tamamen Katılıyorum”)

BÖLÜM IV

BULGULAR

Çizelge 2.Katılımcıları Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Yeterlilikleri ile İlgili Betimsel İstatistikler

Maddeler	$\bar{X}$	Standart Sapma
1-Öğrenme güçlüğü çeken öğrencileri tanıyabilirim.	3,92	,868
2- Yetenekli öğrencileri tanıyabilirim.	4,24	,906
3- Kaynaştırma eğitimi için gerekli yöntemleri biliyorum.	4,09	,766
4- Okuma güçlüğü çeken öğrencilere yardım edebilirim.	4,20	,757
5- Yazma güçlüğü çeken öğrencileri tanıyabilirim.	4,29	,864
6- Harfleri doğru yazma ile ilgili güçlük çeken öğrencilere yardım edebilirim.	4,27	,816
7- Matematiksel işlemlerde zorluk çeken öğrencilere yardım edebilirim.	3,59	1,324
8- Duyusal ve davranışsal problemleri olan çocuklara problemlerini çözebilmeleri için yardım edebilirim.	4,15	,790
9- Bedensel engelli öğrencilerin problemlerini çözmeye yönelik yöntemleri uygulayabilirim.	4,26	,751
10- Dil problemi olan öğrencilerin problemlerini çözmelerine yardımcı olabilirim.	3,21	1,372
11- Üstün ve özel yetenekli çocukların ihtiyaçlarına yönelik programlar düzenleyebilirim.	3,95	,750
12- Öğrenme güçlüğü çeken öğrencilerin kendine güven durumlarını yükseltebilirim.	4,17	,888
13- Öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik rehberlik hizmetlerini uygulayabilirim.	4,24	,737
14- Sosyal uyum güçlüğü çeken öğrencilerin sorunlarını ortadan kaldırayabilirim.	4,33	,739
15- Öğrencilerin kendilerini toplumun bir ferdi olarak görmelerini sağlayabilirim	4,33	,735
16- Özel eğitim gerektiren her bireyin akranlarıyla birlikte aynı kurumda eğitim görme hakkına sahip olduğuna inanıyorum.	4,35	,797
17- Eğitim-öğretim hizmetlerinin bireylerin yetersizliklerine göre planlanması gerektiğini düşünüyorum..	4,30	,822
18- Öğrencilerin problemlerini araştırmak ve gidermek için öğretmenlerin işbirliği içinde olması gerektiğini düşünüyorum.	4,35	,809
19- Kaynaştırma uygulamalarına devam eden öğrencilerin birden fazla yetersizliğinin olmaması gerektiğine inanıyorum.	0,70	,899
20- Zihinsel yetersizliği yüksek seviyede olan öğrencilerin kaynaştırma eğitimini almaması gerektiğine inanıyorum.	2,72	1,403
21- Kaynaştırma eğitimi uygulanan sınıflarda eğitimin başarı ile sürdürülebilmesi için sınıf mevcudunun kalabalık olmaması gerektiğini düşünüyorum.	4,07	,632
22- Kaynaştırma eğitimine ihtiyacı olan öğrenciler için eğitim psikologları ve psikolojik danışmanlarla işbirliği içinde olmanın daha faydalı olacağına inanıyorum.	4,49	,706
23- Sınıf ortamında öğrencilere yönelik eğitim programlarının bireyselleştirilerek uygulanması gerektiğini düşünüyorum.	4,61	,597
24- Kaynaştırma eğitiminin başarılı bir sonuç vermesi için öğrencilerin ailelerinin, yakın çevresinin ve personelin bilgilendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.	4,51	,616
25- DEBH (Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu)' na sahip öğrencilerin değerlendirilmesinde kısa yanıt ve az sorulu sınavların kullanılması gerektiğini düşünüyorum.	4,19	,793
26- Bedensel yetersizliği olan öğrencilerin değerlendirilmesinde yazılı testlerden çok sözlü uygulamaların yapılması gerektiğini düşünüyorum.	4,12	,816
27- Dil ve konuşma güçlüğü olan öğrencilerin değerlendirilmesinde proje uygulamalarının daha başarılı bir ölçme aracı olduğunu düşünüyorum.	4,26	,724
28- Otistik ve duygusal uyum güçlüğü çeken bireylerin gözlem formu ile değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum	4,30	,806
Toplam	4,00	

Çizelge 2 incelendiğinde katılımcıların kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterlilikleri $\bar{X}=4.00$ olarak saptanmıştır. Bu ortalama ölçek sınırları içerisinde “çok” düzeyine denk geldiği görülmektedir. Katılımcıların ifadelerine göre sahip oldukları en üst düzey 3 yeterlilik şu şekildedir:

- Sınıf ortamında öğrencilere yönelik eğitim programlarının bireyselleştirilerek uygulanması ($\bar{X}=4.61$)
- Kaynaştırma eğitiminin başarılı bir sonuç vermesi için öğrencilerin ailelerinin, yakın çevresinin ve personelin bilgilendirilmesi ($\bar{X}=4.51$)
- Kaynaştırma eğitimine ihtiyacı olan öğrenciler için eğitim psikologları ve psikolojik danışmanlarla işbirliği içinde olmanın ($\bar{X}=4.49$)

Katılımcıların ifadelerine göre sahip oldukları en alt düzey 3 yeterlilik şu şekildedir:

- Kaynaştırma uygulamalarına devam eden öğrencilerin birden fazla yetersizliğinin olmaması ($\bar{X}=0.70$)
- Zihinsel yetersizliği yüksek seviyede olan öğrencilerin kaynaştırma eğitimini almaması ($\bar{X}=2.72$)
- Dil problemi olan öğrencilerin problemlerini çözmelerine yardımcı olabilme ($\bar{X}=3.21$)

Çizelge 3. Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Yeterlilikleri ile İlgili Betimsel İstatistikler

Maddeler	$\bar{X}$	Standart Sapma
1- Öğrenme güçlüğü çeken öğrencileri tanıyabilirim.	4,16	,687
2- Yetenekli öğrencileri tanıyabilirim.	4,56	,645
3- Kaynaştırma eğitimi için gerekli yöntemleri biliyorum.	4,24	,629
4- Okuma güçlüğü çeken öğrencilere yardım edebilirim.	4,36	,632
5- Yazma güçlüğü çeken öğrencileri tanıyabilirim.	4,54	,596
6- Harfleri doğru yazma ile ilgili güçlük çeken öğrencilere yardım edebilirim.	4,44	,629
7- Matematiksel işlemlerde zorluk çeken öğrencilere yardım edebilirim.	3,68	1,294
8- Duygusal ve davranışsal problemleri olan çocuklara problemlerini çözebilmeleri için yardım edebilirim.	4,35	,595
9- Bedensel engelli öğrencilerin problemlerini çözmeye yönelik yöntemleri uygulayabilirim.	4,39	,638

Çizelge 3'ün Devamı

10- Dil problemi olan öğrencilerin problemlerini çözmelerine yardımcı olabilirim.	2,88	1,386
11- Üstün ve özel yetenekli çocukların ihtiyaçlarına yönelik programlar düzenleyebilirim.	4,05	,606
12- Öğrenme güçlüğü çeken öğrencilerin kendine güven durumlarını yükseltebilirim.	4,36	,680
13- Öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik rehberlik hizmetlerini uygulayabilirim.	4,31	,651
14- Sosyal uyum güçlüğü çeken öğrencilerin sorunlarını ortadan kaldırabilirim.	4,44	,594
15- Öğrencilerin kendilerini toplumun bir ferdi olarak görmelerini sağlayabilirim	4,44	,612
16- Özel eğitim gerektiren her bireyin akrabalarıyla birlikte aynı kurumda eğitim görme hakkına sahip olduğuna inanıyorum.	4,44	,723
17- Eğitim-öğretim hizmetlerinin bireylerin yetersizliklerine göre planlanması gerektiğini düşünüyorum..	0,47	,614
18- Öğrencilerin problemlerini araştırmak ve gidermek için öğretmenlerin işbirliği içinde olması gerektiğini düşünüyorum.	4,49	,664
19- Kaynaştırma uygulamalarına devam eden öğrencilerin birden fazla yetersizliğinin olmaması gerektiğine inanıyorum.	4,47	,710
20- Zihinsel yetersizliği yüksek seviyede olan öğrencilerin kaynaştırma eğitimini almaması gerektiğine inanıyorum.	2,36	1,299
21- Kaynaştırma eğitimi uygulanan sınıflarda eğitimin başarı ile sürdürülebilmesi için sınıf mevcudunun kalabalık olmaması gerektiğini düşünüyorum.	4,05	,551
22- Kaynaştırma eğitimine ihtiyacı olan öğrenciler için eğitim psikologları ve psikolojik danışmanlarla işbirliği içinde olmanın daha faydalı olacağına inanıyorum.	4,59	,572
23- Sınıf ortamında öğrencilere yönelik eğitim programlarının bireyselleştirilerek uygulanması gerektiğini düşünüyorum.	4,65	,499
24- Kaynaştırma eğitiminin başarılı bir sonuç vermesi için öğrencilerin ailelerinin, yakın çevresinin ve personelin bilgilendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.	4,47	,620
25- DEBH (Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu)' na sahip öğrencilerin değerlendirilmesinde kısa yanıt ve az sorulu sınavların kullanılması gerektiğini düşünüyorum.	4,25	,726
26- Bedensel yetersizliği olan öğrencilerin değerlendirilmesinde yazılı testlerden çok sözlü uygulamaların yapılması gerektiğini düşünüyorum.	4,17	,736
27- Dil ve konuşma güçlüğü olan öğrencilerin değerlendirilmesinde proje uygulamalarının daha başarılı bir ölçme aracı olduğunu düşünüyorum.	4,36	,632
28- Otistik ve duygusal uyum güçlüğü çeken bireylerin gözlem formu ile değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.	4,41	,625
Toplam	4,08	

Çizelge 3 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterlilikleri $\bar{X}=4.08$ olarak saptanmıştır. Bu ortalama ölçek sınırları içerisinde ‘‘iyi’’ düzeyine denk geldiği görülmektedir. Branş öğretmenlerinin ifadelerine göre sahip oldukları en üst düzey 3 yeterlilik şu şekildedir:

- Sınıf ortamında öğrencilere yönelik eğitim programlarının bireyselleştirilerek uygulanması ($\bar{X}=4.65$)

- Kaynaştırma eğitimine ihtiyacı olan öğrenciler için eğitim psikologları ve psikolojik danışmanlarla işbirliği içinde olma ($\bar{X}=4.59$)
- Yetenekli öğrencileri tanıyabilme ($\bar{X}=4.56$)

Sınıf öğretmenlerinin ifadelerine göre sahip oldukları en alt düzey 3 yeterlilik şu şekildedir:

- Eğitim-öğretim hizmetlerinin bireylerin yetersizliklerine göre planlanması ($\bar{X}=0.47$)
- Zihinsel yetersizliği yüksek seviyede olan öğrencilerin kaynaştırma eğitimini almaması ($\bar{X}=2.36$)
- Dil problemi olan öğrencilerin problemlerini çözmelerine yardımcı olabilme ($\bar{X}=2.88$)

Çizelge 4. Branş Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Yeterlilikleri ile İlgili Betimsel İstatistikler

Maddeler	$\bar{X}$	Standart Sapma
1- Öğrenme güçlüğü çeken öğrencileri tanıyabilirim.	3,25	,963
2- Yetenekli öğrencileri tanıyabilirim.	3,37	,946
3- Kaynaştırma eğitimi için gerekli yöntemleri biliyorum.	3,67	,939
4- Okuma güçlüğü çeken öğrencilere yardım edebilirim.	3,77	,895
5- Yazma güçlüğü çeken öğrencileri tanıyabilirim.	3,60	1,084
6- Harfleri doğru yazma ile ilgili güçlük çeken öğrencilere yardım edebilirim.	3,79	1,049
7- Matematiksel işlemlerde zorluk çeken öğrencilere yardım edebilirim.	3,33	1,376
8- Duygusal ve davranışsal problemleri olan çocuklara problemlerini çözebilmeleri için yardım edebilirim.	3,62	,988
9- Bedensel engelli öğrencilerin problemlerini çözmeye yönelik yöntemleri uygulayabilirim.	3,90	,909
10- Dil problemi olan öğrencilerin problemlerini çözmelerine yardımcı olabilirim.	4,10	,842
11- Üstün ve özel yetenekli çocukların ihtiyaçlarına yönelik programlar düzenleyebilirim.	3,67	,999
12- Öğrenme güçlüğü çeken öğrencilerin kendine güven durumlarını yükseltebilirim.	3,67	1,161
13- Öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik rehberlik hizmetlerini uygulayabilirim.	4,06	,912
14- Sosyal uyum güçlüğü çeken öğrencilerin sorunlarını ortadan kaldırabilirim.	4,02	,975
15- Öğrencilerin kendilerini toplumun bir ferdi olarak görmelerini sağlayabilirim	4,02	,935
16- Özel eğitim gerektiren her bireyin akranlarıyla birlikte aynı kurumda eğitim görme hakkına sahip olduğuna inanıyorum.	4,10	,930
17- Eğitim-öğretim hizmetlerinin bireylerin yetersizliklerine göre planlanması gerektiğini düşünüyorum..	1,31	,996

Çizelge 4'ün Devamı

18- Öğrencilerin problemlerini araştırmak ve gidermek için öğretmenlerin işbirliği içinde olması gerektiğini düşünüyorum.	3,94	1,013
19- Kaynaştırma uygulamalarına devam eden öğrencilerin birden fazla yetersizliğinin olmaması gerektiğine inanıyorum.	3,83	1,161
20- Zihinsel yetersizliği yüksek seviyede olan öğrencilerin kaynaştırma eğitimini almaması gerektiğine inanıyorum.	3,73	1,168
21- Kaynaştırma eğitimi uygulanan sınıflarda eğitimin başarı ile sürdürülebilmesi için sınıf mevcudunun kalabalık olmaması gerektiğini düşünüyorum.	4,13	,813
22- Kaynaştırma eğitimine ihtiyacı olan öğrenciler için eğitim psikologları ve psikolojik danışmanlarla işbirliği içinde olmanın daha faydalı olacağına inanıyorum.	4,23	,937
23- Sınıf ortamında öğrencilere yönelik eğitim programlarının bireyselleştirilerek uygulanması gerektiğini düşünüyorum.	4,50	,800
24- Kaynaştırma eğitiminin başarılı bir sonuç vermesi için öğrencilerin ailelerinin, yakın çevresinin ve personelin bilgilendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.	4,63	,592
25- DEBH (Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu)' na sahip öğrencilerin değerlendirilmesinde kısa yanıt ve az sorulu sınavların kullanılması gerektiğini düşünüyorum.	4,02	,935
26- Bedensel yetersizliği olan öğrencilerin değerlendirilmesinde yazılı testlerden çok sözlü uygulamaların yapılması gerektiğini düşünüyorum.	3,98	,995
27- Dil ve konuşma güçlüğü olan öğrencilerin değerlendirilmesinde proje uygulamalarının daha başarılı bir ölçme aracı olduğunu düşünüyorum.	4,00	,881
28- Otistik ve duygusal uyum güçlüğü çeken bireylerin gözlem formu ile değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.	4,00	1,115
TOPLAM	3,79	

Çizelge 4 incelendiğinde branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterlilikleri $\bar{X}=3.79$ olarak saptanmıştır. Bu ortalama ölçek sınırları içerisinde ‘‘iyi’’ düzeyine denk geldiği görülmektedir. Branş öğretmenlerinin ifadelerine göre sahip oldukları en üst düzey 3 yeterlilik şu şekildedir:

- Kaynaştırma eğitiminin başarılı bir sonuç vermesi için öğrencilerin ailelerinin, yakın çevresinin ve personelin bilgilendirilmesi ($\bar{X}=4.63$)
- Sınıf ortamında öğrencilere yönelik eğitim programlarının bireyselleştirilerek uygulanması ($\bar{X}=4.50$)
- Kaynaştırma eğitimine ihtiyacı olan öğrenciler için eğitim psikologları ve psikolojik danışmanlarla işbirliği içinde olma ($\bar{X}=4.23$)

Branş öğretmenlerinin ifadelerine göre sahip oldukları en alt düzey 3 yeterlilik şu şekildedir:

- Eğitim-öğretim hizmetlerinin bireylerin yetersizliklerine göre planlanması ($\bar{X}=1.31$)
- Öğrenme güçlüğü çeken öğrencileri tanıyabilme ($\bar{X}=3.25$)
- Matematiksel işlemlerde zorluk çeken öğrencilere yardım edebilme ($\bar{X}=3.33$)

Çizelge 5. Katılımcıların Kaynaştırma Eğitimine Muhtaç Bireyleri Tanıma Yeterlilikleri ile İlgili Betimsel İstatistik

Maddeler		$\bar{X}$	Standart Sapma
1- Öğrenme güçlüğü çeken öğrencileri tanıyabilirim.	Sınıf Öğretmenleri	4,16	,687
	Branş Öğretmenleri	3,25	,963
	Toplam	3,92	,868
2- Yetenekli öğrencileri tanıyabilirim.	Sınıf Öğretmenleri	4,56	,645
	Branş Öğretmenleri	3,37	,946
	Toplam	4,24	,906
5- Kaynaştırma eğitimi için gerekli yöntemleri biliyorum.	Sınıf Öğretmenleri	4,54	,596
	Branş Öğretmenleri	3,60	1,084
	Toplam	4,29	,864
Toplam	Sınıf Öğretmenleri	4,42	İyi
	Branş Öğretmenleri	3,40	Orta
	Toplam	4,15	İyi

Çizelge 5 incelendiğinde katılımcıların kaynaştırma eğitimine muhtaç bireyleri tanıma yeterliğinin $\bar{X}=4.15$ olduğu saptanmıştır. Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine muhtaç bireyleri tanıma yeterliğinin $\bar{X} = 4.42$ olduğu saptanmıştır. Bu ortalama ölçek sınırları içerisinde “çok” düzeyine denk geldiği görülmektedir. Ayrıca branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine muhtaç bireyleri tanıma yeterliğinin $\bar{X} = 3.40$ olarak saptanmıştır. Bu ortalama ölçek sınırları içerisinde “orta” düzeyine denk geldiği görülmektedir.

Çizelge 6. Katılımcıların Kaynaştırma Eğitimine İlişkin İlkeleri Bilme Yeterlilikleri ile İlgili Betimsel İstatistik

Maddeler		$\bar{X}$	Standart Sapma
16- Özel eğitim gerektiren her bireyin akranlarıyla birlikte aynı kurumda eğitim görme hakkına sahip olduğuna inanıyorum.	Sınıf Öğretmenleri	4,44	,723
	Branş Öğretmenleri	4,10	,930
	Toplam	4,35	,797
17- Eğitim-öğretim hizmetlerinin bireylerin yetersizliklerine göre planlanması gerektiğini düşünüyorum.	Sınıf Öğretmenleri	0,47	,614
	Branş Öğretmenleri	1,31	,996
	Toplam	0,70	,822

Çizelge 6'nın Devamı

18- Öğrencilerin problemlerini araştırmak ve gidermek için öğretmenlerin işbirliği içinde olması gerektiğini düşünüyorum.	Sınıf Öğretmenleri	4,49	,664
	Branş Öğretmenleri	3,94	1,013
	Toplam	4,35	,809
19- Kaynaştırma uygulamalarına devam eden öğrencilerin birden fazla yetersizliğinin olmaması gerektiğine inanıyorum.	Sınıf Öğretmenleri	4,47	,710
	Branş Öğretmenleri	3,83	1,161
	Toplam	4,30	,899
20- Zihinsel yetersizliği yüksek seviyede olan öğrencilerin kaynaştırma eğitimini almaması gerektiğine inanıyorum.	Sınıf Öğretmenleri	2,36	1,299
	Branş Öğretmenleri	3,73	1,168
	Toplam	2,72	1,403
21- Kaynaştırma eğitimi uygulanan sınıflarda eğitimin başarı ile sürdürülebilmesi için sınıf mevcudunun kalabalık olmaması gerektiğini düşünüyorum.	Sınıf Öğretmenleri	4,05	,551
	Branş Öğretmenleri	4,13	,813
	Toplam	4,07	,632
22- Kaynaştırma eğitimine ihtiyacı olan öğrenciler için eğitim psikologları ve psikolojik danışmanlarla işbirliği içinde olmanın daha faydalı olacağına inanıyorum.	Sınıf Öğretmenleri	4,59	,572
	Branş Öğretmenleri	4,23	,937
	Toplam	4,49	,706
23- Sınıf ortamında öğrencilere yönelik eğitim programlarının bireyselleştirilerek uygulanması gerektiğini düşünüyorum.	Sınıf Öğretmenleri	4,65	,499
	Branş Öğretmenleri	4,50	,800
	Toplam	4,61	,597
24- Kaynaştırma eğitiminin başarılı bir sonuç vermesi için öğrencilerin ailelerinin, yakın çevresinin ve personelin bilgilendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.	Sınıf Öğretmenleri	4,47	,620
	Branş Öğretmenleri	4,63	,592
	Toplam	4,51	,616
Toplam	Sınıf Öğretmenleri	3,77	İyi
	Branş Öğretmenleri	3,82	İyi
	Toplam	3,79	İyi

Çizelge 6 incelendiğinde; katılımcıların kaynaştırma eğitimine ilişkin ilkeleri bilme ve uygulayabilme yeterliliklerinin $\bar{X}=3.79$ olarak saptanmıştır. Branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin ilkeleri bilme ve uygulayabilme yeterlilikleri $\bar{X}=3.82$ saptanmıştır. Ayrıca sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin ilkeleri bilme ve uygulayabilme yeterlilikleri ise $\bar{X}=3.77$ olarak saptanmıştır.

Çizelge 7. Katılımcıların Kaynaştırma Eğitiminde Uygulanan Yöntem ve Teknikleri Uygulayabilme Yeterliliklerine İlişkin Betimsel İstatistik

Maddeler		$\bar{X}$	Standart Sapma
3- Kaynaştırma eğitimi için gerekli yöntemleri biliyorum.	Sınıf Öğretmenleri	4,24	,629
	Branş Öğretmenleri	3,67	,939
	Toplam	4,09	,766

Çizelge 7'nin Devamı

4- Okuma güçlüğü çeken öğrencilere yardım edebilirim.	Sınıf Öğretmenleri	4,36	,632
	Branş Öğretmenleri	3,77	,895
	Toplam	4,20	,757
6- Harfleri doğru yazma ile ilgili güçlük çeken öğrencilere yardım edebilirim.	Sınıf Öğretmenleri	4,44	,629
	Branş Öğretmenleri	3,79	1,049
	Toplam	4,27	,816
7- Matematiksel işlemlerde zorluk çeken öğrencilere yardım edebilirim.	Sınıf Öğretmenleri	3,68	1,294
	Branş Öğretmenleri	3,33	1,376
	Toplam	3,59	1,324
8- Duygusal ve davranışsal problemleri olan çocuklara problemlerini çözebilmeleri için yardım edebilirim.	Sınıf Öğretmenleri	4,35	,595
	Branş Öğretmenleri	3,62	,988
	Toplam	4,15	,790
9- Bedensel engelli öğrencilerin problemlerini çözmeye yönelik yöntemleri uygulayabilirim.	Sınıf Öğretmenleri	4,39	,638
	Branş Öğretmenleri	3,90	,909
	Toplam	4,26	,751
10- Dil problemi olan öğrencilerin problemlerini çözmelerine yardımcı olabilirim.	Sınıf Öğretmenleri	2,88	1,386
	Branş Öğretmenleri	4,10	,842
	Toplam	3,21	1,372
11- Üstün ve özel yetenekli çocukların ihtiyaçlarına yönelik programlar düzenleyebilirim.	Sınıf Öğretmenleri	4,05	,606
	Branş Öğretmenleri	3,67	,999
	Toplam	3,95	,750
12- Öğrenme güçlüğü çeken öğrencilerin kendine güven durumlarını yükseltebilirim.	Sınıf Öğretmenleri	4,36	,680
	Branş Öğretmenleri	3,67	1,161
	Toplam	4,17	,888
13- Öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik rehberlik hizmetlerini uygulayabilirim.	Sınıf Öğretmenleri	4,31	,651
	Branş Öğretmenleri	4,06	,912
	Toplam	4,24	,737
14- Sosyal uyum güçlüğü çeken öğrencilerin sorunlarını ortadan kaldırayabilirim.	Sınıf Öğretmenleri	4,44	,594
	Branş Öğretmenleri	4,02	,975
	Toplam	4,33	,739
15- Öğrencilerin kendilerini toplumun bir ferdi olarak görmelerini sağlayabilirim	Sınıf Öğretmenleri	4,44	,612
	Branş Öğretmenleri	4,02	,935
	Toplam	4,33	,735
Toplam	Sınıf Öğretmenleri	4,16	İyi
	Branş Öğretmenleri	3,80	İyi
	Toplam	4,06	İyi

Çizelge 7 incelendiğinde; kaynaştırma eğitiminde uygulanan yöntem ve teknikleri uygulayabilme yeterlilikleri $\bar{X}=4.06$ olarak saptanmıştır. Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitiminde uygulanan yöntem ve teknikleri uygulayabilme yeterlilikleri

$\bar{X}=4.16$ olarak saptanmıştır. Branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitiminde uygulanan yöntem ve teknikleri uygulayabilme yeterlilikleri ise $\bar{X}=3.80$ olarak saptanmıştır.

Çizelge 8. Katılımcıların Kaynaştırma Eğitiminde Kullanılan Ölçme ve Değerlendirme Yeterliliklerine İlişkin Betimsel İstatistik

Maddeler		$\bar{X}$	Standart Sapma
25- DEBH (Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu)' na sahip öğrencilerin değerlendirilmesinde kısa yanıt ve az sorulu sınavların kullanılması gerektiğini düşünüyorum.	Sınıf Öğretmenleri	4,25	,726
	Branş Öğretmenleri	4,02	,935
	Toplam	4,19	,793
26- Bedensel yetersizliği olan öğrencilerin değerlendirilmesinde yazılı testlerden çok sözlü uygulamaların yapılması gerektiğini düşünüyorum.	Sınıf Öğretmenleri	4,17	,736
	Branş Öğretmenleri	3,98	,995
	Toplam	4,12	,816
27- Dil ve konuşma güçlüğü olan öğrencilerin değerlendirilmesinde proje uygulamalarının daha başarılı bir ölçme aracı olduğunu düşünüyorum.	Sınıf Öğretmenleri	4,36	,632
	Branş Öğretmenleri	4,00	,881
	Toplam	4,26	,724
28- Otistik ve duygusal uyum güçlüğü çeken bireylerin gözlem formu ile değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.	Sınıf Öğretmenleri	4,41	,625
	Branş Öğretmenleri	4,00	1,115
	Toplam	4,30	,806
TOPLAM	Sınıf Öğretmenleri	4,30	İyi
	Branş Öğretmenleri	4,00	İyi
	Toplam	4,21	İyi

Çizelge 8 incelendiğinde; katılımcıların kaynaştırma eğitiminde kullanılan ölçme ve değerlendirme yeterlilikleri $\bar{X}=4.21$ olarak saptanmıştır. Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitiminde kullanılan ölçme ve değerlendirme yeterlilikleri $\bar{X}=4.30$ olarak saptanmıştır. Branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitiminde kullanılan ölçme ve değerlendirme yeterlilikleri ise $\bar{X}=4.00$ olarak saptanmıştır.

Çizelge 9. Sınıf Öğretmenleri ve Branş Öğretmenlerinin Tanımaya İlişkin Yeterlilikleri

Madd	Gruplar	Hiç Katılmıyorum		Az Katılmıyorum		Katılıyorum		Çok Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1	Sınıf Öğrt.			6	2,1	30	10,6	162	56,7	87	30,6	285	100
1	Branş Öğrt	6	5,8	14	13,5	38	36,5	40	38,5	6	5,8	104	100
2	Sınıf Öğrt.					24	8,6	78	27,5	183	63,9	285	100
2	Branş Öğrt	1	1,9	16	15,4	41	38,5	34	32,7	12	11,5	104	100
5	Sınıf Öğrt.					15	5,3	102	35,8	168	58,9	285	100
5	Branş Öğrt	2	1,9	20	19,2	18	17,3	41	40,4	23	21,2	104	100

Sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin özel eğitime muhtaç bireyleri tanılama alanındaki yeterliliklerini tespit edebilmek amacıyla 3 anket maddesi kullanılmıştır.

Çizelge 9. incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin “Öğrenme gücünü çeken öğrencileri tanıyabilirim.” maddesine %10,6 , %56,7, %30,6 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını veya tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Branş öğretmenleri ise bu maddeye %36,5 , %38,5 ve %5,8 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Anketin “Yetenekli öğrencileri tanıyabilirim” maddesine sınıf öğretmenleri %8,6 , %27,5 ve %63,9 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Anketin bu maddesine ise Branş öğretmenleri %38,5 , %32,7 ve %11,5 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir.

Anketin “ Yazma gücünü çeken öğrencileri tanıyabilirim.” maddesine %5,3 , %35,8 , %58,9 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Branş öğretmenleri ise %17,3 , %40,4 , %21,2 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir.

Bu çizelge sınıf öğretmenlerinin ve branş öğretmenlerinin özel eğitime muhtaç öğrencileri tanıma yeterliliklerinde sorunları olmadığını ortaya koymaktadır.

Çizelge 10. Sınıf Öğretmeni ve Branş öğretmenlerinin Uygulamaya İlişkin Yeterlilikleri

Madd	Gruplar	Hiç Katılmıyorum		Az katılıyorum		Katılıyorum		Çok Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
3	Sınıf Öğrt.					30	10,5	156	54,7	99	34,7	285	100
3	Branş Öğrt	4	3,8	6	5,8	26	25,0	52	50,0	16	15,4	104	100
4	Sınıf Öğrt.					24	8,4	135	47,4	126	44,2	285	100
4	Branş Öğrt			10	9,6	26	25,0	45	44,2	23	21,2	104	100
6	Sınıf Öğrt.					21	7,4	117	41,1	147	51,6	285	100
6	Branş Öğrt	4	3,8	8	7,7	22	21,2	42	40,4	28	26,9	104	100
7	Sınıf Öğrt.	21	7,4	45	15,8	36	12,6	84	29,5	99	34,7	285	100
7	Branş Öğrt	10	9,6	26	25,0	18	17,3	20	19,2	30	28,8	104	100
8	Sınıf Öğrt.					18	6,3	150	52,6	117	41,1	285	100
8	Branş Öğrt	2	1,9	10	9,6	36	34,6	34	32,7	22	21,2	104	100
9	Sınıf Öğrt.					24	8,4	126	44,2	135	47,4	285	100
9	Branş Öğrt	2	1,9	2	1,9	30	28,8	40	38,4	30	28,8	104	100
10	Sınıf Öğrt.	51	17,9	84	29,5	51	17,9	45	15,8	54	18,9	285	100

Çizelge 10'un Devamı

10	Branş Öğrt.			6	5,8	14	13,5	48	46,2	36	34,6	104	100
11	Sınıf Öğrt.					45	15,8	180	63,2	60	21,0	285	100
11	Branş Öğrt.	2	1,9	10	9,6	32	30,8	36	34,6	24	23,1	104	100
12	Sınıf Öğrt.					33	11,6	117	41,1	135	47,4	285	100
12	Branş Öğrt.	4	3,8	14	13,5	26	25,0	28	26,9	32	30,8	104	100
13	Sınıf Öğrt.					130	10,5	138	48,4	117	41,1	285	100
13	Branş Öğrt.	2	1,9	4	3,8	16	15,4	46	44,2	36	34,6	104	100
14	Sınıf Öğrt.					15	5,3	129	45,3	141	49,5	285	100
14	Branş Öğrt.			9	9,6	19	17,3	36	34,6	40	38,4	104	100
15	Sınıf Öğrt.					18	6,3	123	43,2	144	50,5	285	100
15	Branş Öğrt.			4	3,8	33	30,8	26	25,0	41	40,4	104	100

Sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimi Uygulamaları hakkındaki yeterliliklerinin tespit edilebilmesi amacıyla 12 anket maddesi kullanılmıştır.

Çizelge 10. incelendiğinde sınıf öğretmenleri “Kaynaştırma eğitimi için gerekli yöntemleri biliyorum.” maddesine %10,5, %54,7 , %34,7 ile katıldıkları, çok katıldıkları ve tamamen katıldıklarını ifade etmişlerdir. Branş öğretmenleri ise %25, %50, %15,4 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını bildirmişlerdir. Anket maddelerinden “ Okuma güçlüğü çeken öğrencilere yardım edebilirim.” maddesine %8,4, %47,4 , %44,2 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Branş öğretmenleri ise %25, %44,2 , %21,2 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Anketin “ Harfleri doğru yazma ile ilgili güçlük çeken öğrencilere yardım edebilirim” maddesine %7,4 , %41,1 , %51,6 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Branş öğretmenleri ise %21,2 , %40,4 , %26,9 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Anketin “Matematiksel işlemlerde zorluk çeken öğrencilere yardım edebilirim.” maddesine %12,6 , %29,5 , %34,7 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Branş öğretmenleri ise %17,3 , %19,2 , %28,8 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Anketin “ Duygusal ve davranışsal problemleri olan çocuklara problemlerini çözebilmeleri için yardım edebilirim.” maddesine %6,3 , %52,6 , %41,1 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Branş öğretmenleri ise %34,6 , %32,7 , %21,2 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Anketin “ Bedensel engelli

öğrencilerin problemlerini çözmeye yönelik yöntemleri uygulayabilirim.” maddesine %8,4, %44,2 , %47,4 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Branş öğretmenleri ise %28,8 , %38,4 , %28,8 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Anketin “Dil problemi olan öğrencilerin problemlerini çözmeye yardımcı olabilirim.” maddesine %17,9, %29,5 , %17,9 ile hiç katılmadıklarını, az katıldıklarını ve katıldıklarını belirtmişlerdir. Branş öğretmenleri ise %13,5 , %46,2 , %34,6 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Anketin “ Üstün ve özel yetenekli çocukların ihtiyaçlarına yönelik programlar düzenleyebilirim.” maddesine %15,8 , %63,2 , %21,0 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Branş öğretmenleri ise %30,8 , %34,6 , %23,1 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Anketin “Öğrenme güçlüğü çeken öğrencilerin kendine güven durumlarını yükseltebilirim.” maddesine %11,6 , %41,1 , %47,4 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Branş öğretmenleri ise %25, %26,9 , %30,8 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Anketin “Öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik rehberlik hizmetlerini uygulayabilirim” maddesine %10,5 , %48,4 , %41,1 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Branş öğretmenleri ise %15,4 , %44,2 , %34,6 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Anketin “Sosyal ve uyum güçlüğü çeken öğrencilerin sorunlarını ortadan kaldırabilirim.” maddesine %5,3 , %45,3 , %49,4 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Branş öğretmenleri ise %17,3 , %34,6 , %38,4 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Anketin “ Öğrencilerin kendilerini toplumun bir ferdi olarak görmelerini sağlayabilirim.” maddesine %6,3 , %43,2 , %50,5 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Branş öğretmenleri ise %30,8 , %25 , %40,4 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir.

Çizelge 11. Sınıf Öğretmenleri ve Branş Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimi İlkelerini Bilme-Uygulama Yeterlilikleri

Maddeler	Gruplar	Hiç Katılmıyorum		Az Katılıyorum		Katılıyorum		Çok Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
16	Sınıf Öğr.			6	2,1	21	7,4	99	34,7	159	55,8	285	100
16	Branş Öğrt.	2	1,9	4	3,8	17	15,4	41	40,4	40	38,5	104	100
17	Sınıf Öğr.					18	6,3	99	34,7	168	58,9	285	100
17	Branş Öğrt.			14	13,5	30	28,8	34	32,7	26	25,0	104	100
18	Sınıf Öğr.			3	1,1	18	6,3	99	34,7	165	57,9	285	100
18	Branş Öğrt.			12	11,5	20	19,2	34	32,7	38	36,5	104	100
19	Sınıf Öğr.			3	1,1	27	9,5	87	30,5	168	58,9	285	100
19	Branş Öğrt.	6	5,8	8	7,7	20	19,2	34	32,7	36	34,6	104	100
20	Sınıf Öğr.	90	31,6	93	32,6	39	13,7	36	12,6	27	9,5	285	100
20	Branş Öğrt.	6	5,8	8	7,7	28	26,9	28	26,9	34	32,7	104	100
21	Sınıf Öğr.					36	12,6	198	69,5	51	17,9	285	100
21	Branş Öğrt.			2	1,9	22	21,2	40	38,5	40	38,5	104	100
22	Sınıf Öğr.					12	4,2	93	32,6	180	63,2	285	100
22	Branş Öğrt.	2	1,9	4	3,8	12	11,5	36	34,6	50	48,1	104	100
23	Sınıf Öğr.					3	1,1	93	32,6	189	66,3	285	100
23	Branş Öğrt.			2	1,9	14	13,5	18	17,3	70	67,3	104	100
24	Sınıf Öğr.					21	7,4	111	38,9	153	53,7	285	100
24	Branş Öğrt.			6	5,8	6	5,8	26	25,0	72	69,2	104	100

Sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin Kaynaştırma eğitimi ilkelerine ilişkin yeterliliklerinin tespit edilebilmesi için 9 anket maddesi kullanılmıştır.

Çizelge 11. incelendiğinde sınıf öğretmenleri; anketin “Özel eğitim gerektiren her bireyin akranlarıyla birlikte aynı kurumda eğitim görme hakkına sahip olduğuna inanıyorum.” maddesine %7,4 , %34,7 , %55,8 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Branş öğretmenleri ise %15,4 , %40,4 , %38,5 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Anketin “Eğitim-öğretim hizmetlerinin bireylerin yetersizliklerine göre planlanması gerektiğini düşünüyorum” maddesine sınıf öğretmenleri %6,3 , % 34,7 , %58,9 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Branş öğretmenleri ise %28,8 , %32,7 , %25,0 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir.

Anketin “ Öğrencilerin problemlerini araştırmak ve gidermek için öğretmenlerin işbirliği içinde olması gerektiğini düşünüyorum” maddesine sınıf öğretmenleri %6,3 , % 34,7 , %57,9 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Branş öğretmenleri ise %19,2 , %32,7 , 36,5 ile katıldıklarını , çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Anketin “Kaynaştırma uygulamalarına devam eden öğrencilerin birden fazla yetersizliğinin olmaması gerektiğine inanıyorum.” maddesine sınıf öğretmenleri ; %9,5 , %30,5 , %58,9 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Branş öğretmenleri ise %19,2 , %32,7 , %34,6 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Anketin “ Zihinsel yetersizliği yüksek seviyede olan öğrencilerin kaynaştırma eğitimini almaması gerektiğine inanıyorum.” maddesine Sınıf öğretmenleri; %31,6 , %32,6 , %13,7 ile hiç katılmadıklarını, az katıldıklarını ve katıldıklarını belirtmişlerdir. Branş öğretmenleri ise %26,9 , %26,9 , %32,7 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Anketin “ Kaynaştırma eğitimi uygulanan sınıflarda eğitimin başarı ile sürdürülebilmesi için sınıf mevcudunun kalabalık olmaması gerektiğini düşünüyorum.” maddesine Sınıf öğretmenleri; %12,6 , %69,5 , %17,9 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Branş öğretmenleri ise %21,2 , %38,5 , %38,5 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Anketin “ Kaynaştırma eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için eğitim psikologları ve psikolojik danışmanlarla işbirliği içinde olmanın daha faydalı olacağına inanıyorum.” maddesine %4,2 , %32,6 , %63,2 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Branş öğretmenleri ise %11,5 , %34,6 , %48,1 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Anketin “Sınıf ortamında öğrencilere yönelik eğitim programlarının bireyselleştirilerek uygulanması gerektiğini düşünüyorum.” maddesine Sınıf öğretmenleri; %1,1 , %32,6 , %66,3 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Branş öğretmenleri ise %13,5 , %17,3 , %67,3 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Anketin “ Kaynaştırma eğitiminin başarılı bir sonuç vermesi için öğrencilerin ailelerinin, yakın çevresinin ve personelin bilgilendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.” maddesine Sınıf öğretmenleri; %7,4 , %38,9 , %53,7 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen

katıldıklarını belirtmişlerdir. Branş öğretmenleri ise %5,8 , %25,0 , %69,2 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir.

Çizelge 12. Sınıf Öğretmenleri ve Branş Öğretmenlerinin Değerlendirmeye İlişkin Yeterlilikleri

Madde	Gruplar	Hiç Katılmıyorum		Az katılıyorum		Katılıyorum		Çok Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
25	Sınıf Öğrt.			3	1,1	39	13,7	126	44,2	117	41,1	285	100
25	Branş Öğrt.			10	9,6	14	13,5	44	42,3	36	34,6	104	100
26	Sınıf Öğrt.					57	20,0	123	43,2	105	36,8	285	100
26	Branş Öğrt			10	9,6	22	21,2	32	30,8	40	38,5	104	100
27	Sınıf Öğrt.					24	8,4	135	47,4	126	44,2	285	100
27	Branş Öğrt			2	1,9	28	26,9	40	38,5	34	32,7	104	100
28	Sınıf Öğrt.					21	7,4	126	44,2	138	48,4	285	100
28	Branş Öğrt	2	1,9	12	11,5	16	15,4	42	26,9	46	44,2	104	100

Sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitiminde kullanılan ölçme ve değerlendirme hakkındaki yeterliliklerinin tespit edilebilmesi amacıyla 4 anket maddesi kullanılmıştır.

Çizelge 5. incelendiğinde sınıf öğretmenleri anketin “ DEBH (Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu)’ na sahip öğrencilerin değerlendirilmesinde kısa yanıtlı ve az sorulu sınavların kullanılması gerektiğini düşünüyorum.” maddesine Sınıf öğretmenleri; %13,7 , %44,2 , %41,1 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Branş öğretmenleri ise %13,5 , %42,3 , %24,6 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Anketin “ Bedensel yetersizliği olan öğrencilerin değerlendirilmesinde yazılı testlerden çok sözlü uygulamaların yapılması gerektiğini düşünüyorum. “ maddesine Sınıf öğretmenleri; %20 , %43,2 , %36,8 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Branş öğretmenleri ise %21,2 , %30,8 , %38,5 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Anketin “ Dil ve konuşma güçlüğü çeken öğrencilerin değerlendirilmesinde proje uygulamalarının daha başarılı bir ölçme aracı olduğunu düşünüyorum.” maddesine Sınıf öğretmenleri; %8,4 , %47,4 , %44,2 ile katıldıklarını, çok

katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Branş öğretmenleri ise %26,9 , %38,5 , %32,7 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Anketin “ Otistik ve duygusal uyum güçlüğü çeken bireylerin gözlem formu ile değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.” maddesine sınıf öğretmenleri %7,4 , %44,2 , %48,4 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Branş öğretmenleri ise %15,4 , %26,9 , %44,2 ile katıldıklarını, çok katıldıklarını ve tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir.

BÖLÜM V

SONUÇ

Bu bölümde araştırmanın bulguları doğrultusunda elde edilen sonuçlar bulunmaktadır.

Katılımcıların kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterliklerinin “iyi” derecede olduğu gözlenmektedir. Katılımcıların en üst düzey 3 yeterliğinin özellikle kaynaştırma eğitimi ilkelerini ilişkin yeterliklerden meydana gelmiş olması dikkat çekicidir. Aynı şekilde en alt düzeydeki yeterliklerin de %66,6’lık bölümünün de kaynaştırma eğitimi ilkelerinden oluşması çelişki meydana getirmektedir. Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterliliklerinin “iyi” derecede olduğu gözlenmektedir. Sınıf öğretmenlerinin en üst düzey 3 yeterliğinin %66,6’lık bölümünün de kaynaştırma eğitimi ilkelerinden oluştuğu, %33,3’lük bölümünün ise kaynaştırma eğitime muhtaç öğrencileri tanıma ile ilgili olduğu gözlenmektedir. . Sınıf öğretmenlerinin en alt düzey 3 yeterliğinin de %66,6’lık bölümünün kaynaştırma eğitimi ilkelerinden oluştuğu, %33,3’lük bölümünün ise kaynaştırma eğitime yöntem ve teknikleri ile ilgili olduğu gözlenmektedir. Branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterliliklerinin “iyi” derecede olduğu gözlenmektedir. Branş öğretmenlerinin en üst düzey 3 yeterliliği de kaynaştırma eğitimi ilkelerini ilişkin yeterliklerden meydana gelmektedir. Branş öğretmenlerinin en alt düzey 3 yeterliliğinin %33,3’lük bölümü kaynaştırma eğitimi ilkelerinden, %33,3’lük bölümü yöntem ve tekniklerden ,%33,3’lük bölümü ise tanıyabilme yeterliliklerinden oluşmaktadır.

Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterlilik düzeyleri;

- a) Araştırmanın “Sınıf öğretmenleri özel eğitim gerektiren bireyleri tanılama ve tespitinde yeterince bilgiye sahip midir?” alt problemine göre elde edilen sonuçlar şöyledir;

Sınıf öğretmenlerinin %97,9’u öğrenme güçlüğü çeken öğrencileri tanıyabileceğini belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin tamamı ise yetenekli öğrencileri tanıyabileceğini ifade etmişlerdir.

- b) Araştırmanın “Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi uygulamalarında kullanılan eğitim-öğretim yöntem ve teknikleri bilme ve kullanabilmede yeterli midir? alt problemine göre elde edilen sonuçlar şöyledir;

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri, kaynaştırma eğitimi için gerekli yöntem ve teknikleri bildiklerini ifade etmişlerdir. Okuma güçlüğü çeken öğrencilere, yazma güçlüğü çeken öğrencilere, harfleri doğru yazmada güçlük çeken öğrencilere, matematiksel işlemlerde zorluk çeken öğrencilere, duygusal ve davranışsal problemleri olan öğrencilere, bedensel engelli öğrencilere, üstün ve özel yetenekli öğrencilere, öğrenme güçlüğü çeken öğrencilere, sosyal uyum güçlüğü çeken öğrencilere yönelik uygulamalar yaparak bu öğrencilere yardımcı olabileceklerini belirtmişlerdir. Ayrıca özel eğitime muhtaç bireylere yönelik rehberlik hizmetleri uygulayabileceklerini ve hatta bu çalışmalar vasıtasıyla bireye kendisini toplumun bir ferdi olarak görebilmesini sağlayabileceklerini ifade etmişlerdir. Ancak dil problemi olan öğrencilere yardımcı olamayacağını ifade edenler ise katılımcıların %47,4’ünü temsil etmektedir.

- c) Araştırmanın “Sınıf öğretmenleri, kaynaştırma eğitimi ile ilgili ilkeleri bilmekte ve uygulayabilmekte midir? alt problemine göre elde edilen sonuçlar şöyledir;

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri genel anlamda kaynaştırma eğitimine ilişkin ilkeleri bildiklerini ifade etmişlerdir. Ancak kaynaştırma uygulamalarına devam edecek bireylerin birden fazla yetersizliği olmaması gerektiğini ifade edenler

katılımcıların %98,9'unu oluşturmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu eğitim-öğretim hizmetlerinin bireylerin yetersizliklerine göre planlanması gerektiğini belirtmişlerdir. Ancak bireyin yetersizliklerine göre değil, bireylerin eğitim gereksinimlerine göre planlanması gerekmektedir.

d) Araştırmanın “Sınıf öğretmenleri, ölçme ve değerlendirme konusunda yeterince bilgiye sahip midir? alt problemine göre elde edilen sonuçlar şöyledir;

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi uygulamasına tabi tutulan öğrencinin değerlendirilmesinde kullanılacak olan değerlendirme yöntemlerini, öğrencinin özrüne göre seçilmesi gerektiğinin farkında oldukları ve her bir öğrencinin özrüne göre kullanılacak olan değerlendirme yöntemlerini bildikleri tespit edilmiştir.

Branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterlilik düzeyleri;

a) Araştırmanın “Branş öğretmenleri özel eğitim gerektiren bireyleri tanılama ve tespitinde yeterince bilgiye sahip midir?” alt problemine göre elde edilen sonuçlar şöyledir;

Branş öğretmenlerinin büyük bir bölümü (%81'i) öğrenme güçlüğü çeken öğrencileri tanıyabileceklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca katılımcıların %82,7 'si yetenekli öğrencileri tanıyabileceklerini belirtmişlerdir.

b) Araştırmanın “Branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi uygulamalarında kullanılan eğitim-öğretim yöntem ve teknikleri bilme ve kullanabilmede yeterli midir?” alt problemine göre elde edilen sonuçlar şöyledir;

Araştırmaya katılan branş öğretmenleri, kaynaştırma eğitimi için gerekli yöntem ve teknikleri bildiklerini ifade etmişlerdir. Okuma güçlüğü çeken öğrencilere, yazma güçlüğü çeken öğrencilere, harfleri doğru yazmada güçlük çeken öğrencilere, matematiksel işlemlerde zorluk çeken öğrencilere, duygusal ve davranışsal problemleri olan öğrencilere, bedensel engelli öğrencilere, üstün ve özel yetenekli öğrencilere, öğrenme güçlüğü çeken öğrencilere, dil problemi olan öğrencilere, sosyal uyum güçlüğü çeken öğrencilere yönelik uygulamalar yaparak bu öğrencilere

yardımcı olabileceklerini belirtmişlerdir. Ayrıca özel eğitime muhtaç bireylere yönelik rehberlik hizmetleri uygulayabileceklerini ve hatta bu çalışmalar vasıtasıyla bireye kendisini toplumun bir ferdi olarak görebilmesini sağlayabileceklerini ifade etmişlerdir.

- c) Araştırmanın “Branş öğretmenleri, kaynaştırma eğitimi ile ilgili ilkeleri bilmekte ve uygulayabilmekte midir?” alt problemine göre elde edilen sonuçlar şöyledir;

Araştırmaya katılan branş öğretmenleri kaynaştırma eğitimi ilkelerini bildiklerini belirtmişlerdir. Ancak zihinsel yetersizliği yüksek olan öğrencilerin kaynaştırma eğitimi almaması gerektiğini düşünenler katılımcıların %86,5 ‘ini temsil etmektedir.

Branş öğretmenlerinin tamamı eğitim-öğretim hizmetlerinin bireylerin yetersizliklerine göre planlanması gerektiğini belirtmişlerdir. Ancak bireyin yetersizliklerine göre değil, bireylerin eğitim gereksinimlerine göre planlanması gerekmektedir.

- d) Araştırmanın “Branş öğretmenleri, ölçme ve değerlendirme konusunda yeterince bilgiye sahip midir?” alt problemine göre elde edilen sonuçlar şöyledir;

Araştırmaya katılan branş öğretmenleri kaynaştırma eğitiminde kullanılan ölçme araçlarını, bireyin özrüne uygun olarak seçebildikleri tespit edilmiştir.

Sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin yeterliliklerinin karşılaştırılması;

- a) Araştırmanın “Sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin, özel eğitim gerektiren bireyleri tanıma ve tespit yeterlilikleri arasında bir fark var mıdır?” alt problemine göre elde edilen sonuçlar şöyledir;

Sınıf öğretmenlerinin tamamına yakını özel eğitim gerektiren bireyleri tanıyabileceği belirtirken branş öğretmenlerinin %80’lik bir bölümü özel eğitim gerektiren öğrenciyi tanıyabileceğini belirtmiştir. Sınıf öğretmenleri, özel eğitim gerektiren bireyleri branş öğretmenlerine göre daha kolay teşhis edebilmekte ve tanılamaktadır.

Sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenleri arasında kaynaştırma eğitime muhtaç öğrenciyi tanılama ve tespit yeterlikleri konusunda bir farklılık gözlenmemiştir.

- b) Araştırmanın “Sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin, kaynaştırma eğitiminde uygulanan yöntem ve teknikleri bilme ve uygulayabilme yeterlilikleri arasında bir fark var mıdır?” alt problemine göre elde edilen sonuçlar şöyledir;

Sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenleri okuma güçlüğü çeken öğrencilere, yazma güçlüğü çeken öğrencilere, harfleri doğru yazmada güçlük çeken öğrencilere, matematiksel işlemlerde zorluk çeken öğrencilere, duygusal ve davranışsal problemleri olan öğrencilere, bedensel engelli öğrencilere, üstün ve özel yetenekli öğrencilere, öğrenme güçlüğü çeken öğrencilere, sosyal uyum güçlüğü çeken öğrencilere yönelik uygulamalar yapabileceklerini ifade etmişlerdir. Sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenleri, kaynaştırma eğitiminde uygulanan yöntem ve teknikleri bildiklerini belirtmişlerdir. Ancak sınıf öğretmenlerinin %47,4’ü dil problemi olan öğrencilere yardım etme konusunda yetersiz olduklarını ifade etmişlerdir. Sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenleri kaynaştırma eğitiminde uygulanan yöntem ve teknikleri bilme ve uygulayabilme yeterlilikleri konusunda anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

- c) Araştırmanın “Sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin, kaynaştırma eğitimi ile ilgili ilkeleri bilme ve uygulayabilme yeterlilikleri arasında bir fark var mıdır?” alt problemine göre elde edilen sonuçlar şöyledir;

Sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenleri ankette yer alan kaynaştırma ilkelerini genel olarak bildiklerini ifade etmişlerdir. Ancak branş öğretmenlerinin %86,5 ‘i zihinsel yetersizliği yüksek olan öğrencilerin kaynaştırma eğitimi almaması gerektiğini düşünmektedir. Sınıf öğretmenlerinin tamamı ve branş öğretmenlerinin büyük bir bölümü kaynaştırma eğitimine devam eden öğrencilerin birden fazla yetersizliğinin olmaması gerektiğini düşünmektedirler. Sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenleri eğitim-öğretim hizmetlerinin bireyin yetersizliğine göre planlanması gerektiği fikrinde hemfikirdirler. Ancak bu durum eğitim-öğretim hizmetlerinin bireyin eğitim gereksinimlerine göre düzenlenmesi ilkesi ile çelişmektedir. Sınıf

öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin, kaynaştırma eğitimi ile ilgili ilkeleri bilme ve uygulayabilme yeterlilikleri arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

d) Araştırmanın “Sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin, ölçme ve değerlendirmeyi gerektiği şekilde uygulayabilme yeterlilikleri arasında bir fark var mıdır?” alt problemine göre elde edilen sonuçlar şöyledir;

Sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenleri kaynaştırma eğitiminde özel eğitime muhtaç bireyin özrüne göre değerlendirme yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Dolayısıyla her bir özel eğitim sınıfı için farklı değerlendirme ölçeklerini kullanmayı bildikleri tespit edilmiştir. Sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenleri arasında ölçme ve değerlendirme yeterlikleri konusunda bir farklılık gözlenmemiştir.

Aksüt ve arkadaşları (2005)’ e göre sınıf öğretmeni adaylarının büyük bir bölümü öğretmenlik yaşantıları boyunca kendilerini kaynaştırma eğitimi alanında yetiştirebileceklerini ifade etmektedirler. Bu araştırma sonucunda da görülüyor ki sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenleri öğretmenlik yaşantıları süresince kendileri kaynaştırma eğitimi alanında yetiştirmektedirler.

Çuhadar, Y (2006)’ a göre öğretmen ve yöneticiler kaynaştırma eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerin kaynaştırma eğitime tabi olarak normal sınıflarda öğrenimlerini sürdürmeleri yerine özel eğitim kurumlarında ya da özel alt sınıflarda normal öğrencilerden bağımsız olarak eğitimlerini sürdürmelerinin uygun olacağını belirtmektedirler. Ancak bu husus öğretmen ve yöneticilerin, BEP’ in gerekliliğine inandıkları hususu ile çelişmektedir. Ayrıca öğretmen ve yöneticilerin, yasal yönden gerekli olmasına rağmen, kaynaştırma eğitime tabi öğrenciler için, BEP hazırlamadan, sınama ve yanımlar yaparak çalışmalarını sürdürdükleri anlaşılmaktadır. Bu durum yapılan araştırmada ortaya çıkan bilgilerle çelişmektedir.

İzci (2004)’ e göre sınıf öğretmeni adayları özel eğitime yeterince ilgi göstermemektedirler. Görev yapmakta olan sınıf öğretmenlerinin bu konudaki bilgi ve beceri eksiklikleri, bu uygulamadan istenilen verimin elde edilememesine neden

olmaktadır. Sınıf öğretmeni adaylarının göreve başladıktan sonra, özel eğitim konusunda katılacakları hizmet içi eğitim faaliyetlerinin bilgi ve becerilerine katkısı sınırlı olacağını belirtmiştir. Ancak yapılan araştırmada ise sınıf öğretmeni ve branş öğretmenlerinin kendilerini kaynaştırma eğitimi konusunda yetiştirdikleri görülmektedir.

BÖLÜM VI

ÖNERİLER

Bu sonuçlar ışığında şu önerilerde bulunulabilir:

- 1- Sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerine kaynaştırma eğitimi ile ilgili olarak hizmet içi eğitim seminerlerinin kapsamlı bir şekilde uygulanmasının daha faydalı olacağı düşünülmektedir.
- 2- Sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin lisans döneminde kaynaştırma eğitimine yönelik lisans düzeyinde dersler almalarının faydalı olacağı düşünülmektedir.
- 3- Sınıf öğretmeni ve branş öğretmenlerinin lisans döneminde uygulama okullarının yanı sıra özel eğitim kurumlarında kaynaştırma eğitiminin nasıl yapıldığını yaparak-yaşayarak öğrenmelerinin daha faydalı olacağı düşünülmektedir.
- 4- Kaynaştırma eğitimi yapılan okullarda rehber öğretmen bulunmasının ve kaynaştırma eğitiminin rehber öğretmenlerin de katılımıyla gerçekleştirilmesinin daha faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu nedenle de bütün eğitim kurumlarında görev yapmakta olan sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin, rehber öğretmenleri ile işbirliğini artırıcı çalışmalar yapılması önerilmektedir.
- 5- İlköğretim okullarının fiziki ve çevre koşulları kaynaştırma eğitiminin uygulanabileceği şekilde düzenlenmesi önerilmektedir.

- 6- Kaynaştırma eğitimi uygulamalarının başarılı bir sonuç alınabilmesi için aile, rehber öğretmen ve sınıf öğretmeninin birlikte çalışması gerekmektedir. Bunun içinde görevli personelin yanı sıra ailelerin de eğitim alması gerekmektedir. Ailelere yönelik rehberlik hizmetlerinin yaygınlaştırılması önerilmektedir.
- 7- Özel eğitim ve Kaynaştırma eğitimi çalışmalarının sivil toplum örgütleri ve gönüllü eğitim kuruluşları tarafından yönlendirilmesi, konunun sürekli işlenerek gündemde tutulması yararlı olacaktır.

KAYNAKÇA

- Akçamete, G. (2001). “Türkiye’de Özel Eğitim Öğretmeni Yetiştirme ile İlgili Sorunlar ve Çözüm Önerileri”. 11. Ulusal Özel Eğitim Kongresi, Konya
- Aksüt, M., Battal, İ. ve Yıldız, F. (2005), “Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Yeterlilikleri (Uşak İli Örneği)”, 14. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Denizli
- Balcı, Ali; 2001, Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem ve Teknik İlkeler, Ankara, Pegem A Yayıncılık
- Başaran, İ.E., Eğitime Giriş, Kadioğlu Matbaası, Ankara, 1994
- Batu, S., ve Kırcaali-İftar, G. (2005). Kaynaştırma. Ankara: Kök Yayıncılık., 2005
- Belçika Eğitim Sistemi Erişim : http://www.turkey.be/_egitim/besis.htm
- Çuhadar, Y., “İlköğretim Okulu 1-5. Sınıflarda Kaynaştırma Eğitimine Tabi Olan Öğrenciler İçin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programlarının Hazırlanması, Uygulanması, İzlenmesi ve Değerlendirilmesi ile İlgili Olarak Sınıf Öğretmenleri ve Yöneticilerin Görüşlerinin Belirlenmesi”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, 2006.
- Göksu İ. ve Çevik T. Özel Eğitime Giriş, Adana, 2004
- Görgü, E. "Okulöncesi Dönemde Otistik Çocukların Kaynaştırılması" Erişim: <http://www.google.com.tr/search?hl=tr&q=%22Okul%C3%B6ncesi+D%C3%B6neme+Otistik+%C3%87ocuklar%C4%B1n%22&meta>

- İzci, E. , “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Özel Eğitim Konusundaki Yeterlilikleri”, XIII. Eğitim Bilimleri Kongresi, Malatya, 2005.
- Karataş, K; “Türkiye’de Başlıca Çocuk Refahı Sorunları”
<http://www.korlerfederasyonu.org.tr/refah.htm>
- Kaynaştırma Eğitimi Nedir?
Erişim : <http://www.kisiselbasari.com/Yazi.asp?ID=355>)
- Kaynaştırma Uygulamaları ile İlgili Genelgeler
[http://orgm.meb.gov.tr/Mevzuat/genelgeler/ kaynastirmauygulamaları.htm](http://orgm.meb.gov.tr/Mevzuat/genelgeler/kaynastirmauygulamaları.htm) - 39k
- Kırcaali-İftar, G. Özel Eğitim Özel Gereksinimli Bireyler ve Özel Eğitim, Anadolu Üniv. Açıköğretim Fak. İlkokul Öğretmenliği Lisans Tamamlama Programı, Ünite: 1-2-3, Anadolu Üniv. Yay., No: 1018, Eskişehir: 1998.
- Koçer , D., "İlköğretimde Kaynaştırma Yoluyla Eğitim Uygulaması"
Erişim: http://www.cagdas.k12.tr/bolumler/makale/index.php?cat_id=2
- Metin, N.; 1997, “Özürü Çocuklar İçin Kaynaştırma Programları” Özev Yayınevi
- Otistik Çocukların Eğitim Projesi Uygulama Yönergesi
Erişim: <http://www.meb.gov.tr/PROJELER/ocep/UyhulamaYonergesi.html>
- Özabacı, N., Sınıfta Sorunlu ve Özel Öğrencilerin Yönetimi. (Ed). **Sınıf Yönetimi**. Pegem A Yayıncılık. Ankara, 2004.
- Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 2000

- Özel Eğitim Hizmetleri Tanıtım El Kitabı MEB
- Özokçu, O. “Kaynaştırma Uygulamalarının Başarısında Rol Oynayan Etmenler” Çoluk Çocuk Dergisi. Aralık 2003
- T.C. Resmi Gazete, Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 6 Haziran 1997, Sayı:23011 (Mükerrer).
- T.C. Resmi Gazete, Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 18 Ocak 2000, Sayı 23937
- T.C. Resmi Gazete, Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumların Yönetici ve Öğretmenlerinin Norm Kadrolarına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, 30 Kasım 2003, Sayı: 25302
- Üre, Ö., Özel Eğitim ve Rehberlik. **Psikolojik Danışma ve Rehberlik.** (Ed), Pegem A yayıncılık. Ankara, 2002
- Yalçın, B. , “Japonya’da Görme Engelli Bireyler”

EKLER

1- Kaynaştırma Eğitimi Anketi

Sayın katılımcı; aşağıdaki anket yardımı ile öğretmenlerimizin kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterlilikleri tespit edilmeye çalışılacaktır. Bütün maddeleri dikkatlice okuyup içtenlikle cevap vermenizi dilerim.

İbrahim BATTAL

Akü Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yüksek Lisans Öğrencisi

	Göreviniz	Sınıf Öğretmeni ( )			Branş Öğretmeni ( )	
		Hiç Katılmıyorum	Az Katılıyorum	Katılıyorum	Çok Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1	Öğrenme güçlüğü çeken öğrencileri tanıyabilirim.					
2	Yetenekli öğrencileri tanıyabilirim.					
3	Kaynaştırma eğitimi için gerekli yöntemleri biliyorum.					
4	Okuma güçlüğü çeken öğrencilere yardım edebilirim.					
5	Yazma güçlüğü çeken öğrencileri tanıyabilirim.					
6	Harfleri doğru yazma ile ilgili güçlük çeken öğrencilere yardım edebilirim.					
7	Matematiksel işlemlerde zorluk çeken öğrencilere yardım edebilirim.					
8	Duyusal ve davranışsal problemleri olan çocuklara problemlerini çözebilmeleri için yardım edebilirim.					
9	Bedensel engelli öğrencilerin problemlerini çözmeye yönelik yöntemleri uygulayabilirim.					
10	Dil problemi olan öğrencilerin problemlerini çözmelerine yardımcı olabilirim.					
11	Üstün ve özel yetenekli çocukların ihtiyaçlarına yönelik programlar düzenleyebilirim.					
12	Öğrenme güçlüğü çeken öğrencilerin kendine güven durumlarını yükseltebilirim.					
13	Öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik rehberlik hizmetlerini uygulayabilirim.					
14	Sosyal uyum güçlüğü çeken öğrencilerin sorunlarını ortadan kaldırayabilirim.					

15	Öğrencilerin kendilerini toplumun bir ferdi olarak görmelerini sağlayabilirim.					
16	Özel eğitim gerektiren her bireyin akranlarıyla birlikte aynı kurumda eğitim görme hakkına sahip olduğuna inanıyorum.					
17	Eğitim-öğretim hizmetlerinin bireylerin yetersizliklerine göre planlanması gerektiğini düşünüyorum..					
18	Öğrencilerin problemlerini araştırmak ve gidermek için öğretmenlerin işbirliği içinde olması gerektiğini düşünüyorum.					
19	Kaynaştırma uygulamalarına devam eden öğrencilerin birden fazla yetersizliğinin olmaması gerektiğine inanıyorum.					
20	Zihinsel yetersizliği yüksek seviyede olan öğrencilerin kaynaştırma eğitimini almaması gerektiğine inanıyorum.					
21	Kaynaştırma eğitimi uygulanan sınıflarda eğitimin başarı ile sürdürülebilmesi için sınıf mevcudunun kalabalık olmaması gerektiğini düşünüyorum.					
22	Kaynaştırma eğitimine ihtiyacı olan öğrenciler için eğitim psikologları ve psikolojik danışmanlarla işbirliği içinde olmanın daha faydalı olacağına inanıyorum.					
23	Sınıf ortamında öğrencilere yönelik eğitim programlarının bireyselleştirilerek uygulanması gerektiğini düşünüyorum.					
24	Kaynaştırma eğitiminin başarılı bir sonuç vermesi için öğrencilerin ailelerinin, yakın çevresinin ve personelin bilgilendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.					
25	DEBH (Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu)' na sahip öğrencilerin değerlendirilmesinde kısa yantlı ve az sorulu sınavların kullanılması gerektiğini düşünüyorum.					
26	Bedensel yetersizliği olan öğrencilerin değerlendirilmesinde yazılı testlerden çok sözlü uygulamaların yapılması gerektiğini düşünüyorum.					
27	Dil ve konuşma güçlüğü olan öğrencilerin değerlendirilmesinde proje uygulamalarının daha başarılı bir ölçme aracı olduğunu düşünüyorum.					
28	Otistik ve duygusal uyum güçlüğü çeken bireylerin gözlem formu ile değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.					

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı

Sayı : B.08.0.EGD.0.33.05.311-643/1995
Konu : Araştırma İzni

10./05/2006

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Sosyal Bilimler Enstitüsü)

İlgi : 18.04.2006 tarih ve B.30.2.AKÜ.0.E1.00.00-510/742 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı, Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi İbrahim BATTAL'ın "Sınıf Öğretmenlerinin ve Branş Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi (Uşak İli Örneği)" konulu araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılacak anketlerin, Uşak İlindeki 23 ilköğretim okullunda uygulama izin talebi incelemiştir.

Üniversiteniz tarafından kabul edilen onaylı bir örneği Bakanlığımızda muhafaza edilen (2 sayfa - 28 sorudan oluşan) anketin belirtilen okullarda uygulanmasında Bakanlığımızca bir sakınca görülmemektedir.

Araştırmanın bitiminde sonuç raporunun iki örneğinin Bakanlığımıza gönderilmesi gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Cumaali DEMİRTAŞ
Bakan a.
Müsteşar Yardımcısı

EKLER :
EK-1: Anket Örneği (1 Adet-2 Sayfa)
EK-2: Okul Listesi (1 Adet-1 Sayfa)

EĞİTİM
%100
DESTEK

DANISMA
444 0 632
HATTI

G.M.K. Bulvarı No: 109
06570 Maltepe / ANKARA

Tel : (0312) 230 36 44
Faks : (0312) 231 62 05
e-posta: earged@meb.gov.tr